ОБЩИНСКА ПРОГРАМА ЗА ЕНЕРГИЙНА ЕФЕКТИВНОСТ

НА ОБЩИНА ДОСПАТ ЗА

ПЕРИОДА 2019-2023 ГОДИНА

Приета с решение №49/15.01.2020 г. на Общински съвет – ДОСПАТ

СЪДЪРЖАНИЕ

1. ВЪВЕДЕНИЕ .....

2. ОСНОВАНИЕ ЗА РАЗРАБОТВАНЕ .....

3. НОРМАТИВНА БАЗА .....

4. ОБЩ ПРОФИЛ НА ОБЩИНА БАЛЧИК .....

5. ПОЛИТИКА ПО ЕНЕРГИЙНА ЕФЕКТИВНОСТ .....

6. СЪСТОЯНИЕ НА ЕНЕРГИЙНОТО ПОТРЕБЛЕНИЕ .....

7. ЦЕЛ И ОБХВАТ .....

8. ФИНАНСИРАНЕ, ИЗБОР НА ПРОГРАМИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЯ НА ДЕЙНОСТИ И МЕРКИ ПО ЕНЕРГИЙНА ЕФЕКТИВНОСТ .....

9. МЕРКИ ЗА ПОВИШАВАНЕ НА ЕНЕРГИЙНАТА ЕФЕКТИВНОСТ .....

10. ЕТАПИ НА ИЗПЪЛНЕНИЕ .....

11. ОЧАКВАНИ ЕФЕКТИ ОТ ИЗПЪЛНЕНИЕТО .....

12. НАБЛЮДЕНИЕ И КОНТРОЛ .....

13. ОТЧЕТ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО .....

14. ЗАКЛЮЧЕНИЕ .....

СПИСЪК НА АБРЕВИАТУРИТЕ

ВИЕ Възобновяеми източници на енергия

КЕВР Комисия за енергийно и водно регулиране

ЕС Европейски съюз

ЕСМ Енергоспестяващи мерки

ЗЕЕ Закон за енергийна ефективност

ПУРБ План за управление на речните басейни

ЗУЕС Закон за управление на етажната собственост

ЗУТ Закон за устройство на територията

кв.км Квадратни километри

КВт Киловат

КВТч Киловатчас

КЕП Крайно енергийно потребление

ПЕЕ Програми за енергийна ефективност

МСП Малки и средни предприятия

ИМ Населени места

НСИ Национален статистически институт

ОА Общинска администрация

ПЧП Публично-частно партньорство

РЗП Разгъната застроена площ

МЛУ Ме§а\Уаи/ мегават

МВтч Мегаватчас

Гв\ч Гигаватчаса

1. ВЪВЕДЕНИЕ

Повишаването на енергийната ефективност е един от основните инструменти, които водят до постигането на заложените цели на държавната политика в областта на икономиката и енергетиката не само на национално ниво, но и на местно. Общините, като консуматори на енергия, имат съществена роля в развитието на енергийната ефективност чрез изпълнението на заложените в планове, програми и проекти енергоспестяващи мерки за намаляване на енергийната консумация.

Реализацията на общинските програми за енергийна ефективност води до:

- намаляване на зависимостта на общините от доставка на енергия и енергоносители;
- намаляване разходите за енергия и съответно повишаване на жизнения стандарт и качеството на живот;
- повишаване конкурентоспособността на местната икономика;
- откриване на иновативни производства и нови работни места;
- ограничаване на негативното въздействие върху околната среда и климата.

Енергийната ефективност означава извличане на максимална полза от всяка единица енергия чрез възпитаване на съответното енергийно поведение у потребителите и използване на модерни технологии за задоволяване на ежедневните енергийни потребности. Тя е най-ефективният начин за спестяване на енергия и намаляване на емисиите на парникови газове в атмосферния въздух.

Енергийната ефективност може да се представи и като измерител за разумното използване на енергията, което представлява функция от повишаване на ефекта от дейностите, свързани с потребление на енергия, при същевременно намаляване на разходите за това без загубата на енергиен комфорт.

Енергийната ефективност, като елемент от политиката по устойчиво развитие, води до:

- намаляване разходите за горива и енергия;
- повишаване сигурността на снабдяването с енергия;
- подобряване на топлинния комфорт;
- намаляване емисиите на парникови газове; Изготвянето на общински програми за енергийна ефективност е задължителна

част от държавната политика по енергийна ефективност и налага участието на съответните регионални и местни структури. Общинските програми за енергийна ефективност целят да се намали нивото на енергопотребление в обектите - общинска собственост (сгради, инсталации, улично осветление и др.), като по този начин да се даде пример на населението и бизнеса с оглед генериране икономия на енергия в бита и индустрията.

Предвидените в настоящата програма мерки по енергийна ефективност имат за цел политиката по енергийна ефективност да се превърне в приоритетна на територията на община Доспат, като по този начин се повишат икономическия растеж и жизнения стандарт на населението на Общината и се подпомогне опазването на околната среда.

Настоящата програма е структурирана съгласно Указанията на Агенцията за устойчиво енергийно развитие (АУЕР) за разработване на планове/програми за енергийна ефективност.

2. ОСНОВАНИЕ ЗА РАЗРАБОТВАНЕ

Изготвянето на общинските програми за енергийна ефективност, както и на програмите за оползотворяване на енергията от възобновяеми източници и биогорива е един от приоритетите на кохезионната политика на Европейския съюз за периода до 2020 г. и следващите Чрез устойчиви енергийни проекти и стратегии за изпълнението на тези програми, кохезионната политика превръща екологичните предизвикателства -осигуряване качество на атмосферния въздух, намаляване изменението на климата и управление на ресурсите, във възможности за развитие на регионите и превръщането им в по-атрактивно място за инвестиции и създаване на нови работни места.

Като продължение на тази политика, Директива 2012/27/ЕС относно енергийната ефективност, въведена в българското законодателство с новия Закон за енергийната ефективност (обн., ДВ, бр. 35 от 15.05.2015 г., в сила от 15.05.2015 г.), предвижда в т. 18 от преамбюлната си част, че държавите-членки следва да насърчават общините и другите публични органи да приемат интегрирани и насочени към устойчиво развитие планове за енергийна ефективност с ясни цели.

Въвеждането на Директива 2012/27/ЕС относно енергийната ефективност в българското законодателство със сега действащия Закон за енергийната ефективност (ЗЕЕ) на практика постави общините в Република България в ситуация, при която всяка една от тези общини следва да приеме нова, актуална програма за енергийна ефективност, съответстваща на изискванията на Директивата и на ЗЕЕ за:

- реализацията на дейности и мерки за повишаване на енергийната ефективност в съответствие с Националния план за действие по енергийна ефективност 2014 - 2020 г., водещи до икономии на енергия не само в крайното, но и в първичното потребление на енергия;

- изпълнение на индивидуални цели за енергийни спестявания, като част от националната задължителна цел за енергийни спестявания на Република България до 2020 от страна на т.нар. „задължени лица - търговци с енергия“ при крайните клиенти на енергия, към които принадлежат и общините;

- въвеждане на допълнително изискване, освен енергийната ефективност на сградния фонд на общините, да се повиши и енергийната ефективност на уличното осветление (за общини с население над 20 000 души).

По силата на чл. 12, ал. 1 - ал. 3 от ЗЕЕ държавната политика в областта на енергийната ефективност се изпълнява от всички държавни и местни органи, като за целта тези органи разработват и приемат програми по енергийна ефективност, съответстващи на целите, заложени в:

1. Националната стратегия по енергийна ефективност на Република България;
2. Националния план за действие по енергийна ефективност 2014 -2020 г.;
3. Националния план за сгради с близко до нулево потребление на енергия, националния план за подобряване на енергийните характеристики на отоплявaните и/или охлаждани сгради - държавна собственост, използвани от държавната администрация и
4. Националната дългосрочна програма за насърчаване на инвестиции за изпълнение на мерки за подобряване на енергийните характеристики на сградите от обществения и частния национален жилищен и търговски сграден фонд.

Програмите по енергийна ефективност се разработват при отчитане на стратегическите цели и приоритети на регионалните планове за развитие на съответните райони, изготвяни на основание чл. 4, ал. 3 от Закона за регионалното развитие, както и въз основа на перспективите за устойчиво икономическо развитие на

съответните райони за икономическо планиране.

По аргумент от чл. 12, ал. 4 от ЗЕЕ, средствата за изпълнение на програмите по енергийна ефективност се осигуряват в рамките на бюджетите на държавните органи и на общините.

3. НОРМАТИВНА БАЗА

Целите за повишаване на енергийната ефективност са конкретизирани в Енергийната стратегия на Република България до 2020 г. Основният стремеж е намаляване на енергийната интензивност на брутния вътрешен продукт с 50% до 2020 г. спрямо базисната 2005 г.

Настоящата програма е изготвена в съответствие с новото европейско законодателство в областта на енергийната ефективност и е съобразена със:

Стратегия „Енергетика 2020" на Европейския съюз (Трети либерализационен пакет в енергетиката „Енергетика и климат")

През 2007 г. Европейският съвет прие нови енергийни цели до 2020 г., т.нар. „триада 20-20-20" за повишаване на енергийната ефективност в крайното енергийно потребление с 20 %, увеличаване дела на енергията от възобновяеми източници в брутното крайно енергийно потребление с 20% и намаляване, в резултат на това, на емисиите на парникови газове в атмосферния въздух с 20% спрямо базисната 1990 г. Тези цели са насочени към ефективното използване на ресурсите на Европа, като се направят важни промени в начина, по който в държавите-членки на Европейския съюз се произвежда и консумира енергия и се основават на постигнатото до този момент в областта на енергийната политика.

Директиви на Европейския съюз за енергийна ефективност

Европейското право в областта на енергийната ефективност включва седем директиви и девет регламента, които са транспонирани в българското законодателство в Закона за енергийната ефективност. Две от директивите са тясно свързани с енергийния мениджмънт в общините - *Директива 2010/31/ЕС относно енергийните характеристики на сградите* и *Директива 2012/27/ЕС относно енергийната ефективност.*

Директива 2010/31/ЕС на Европейският парламент и на Съвета от 19 май 2010 г. относно енергийните характеристики на сградите

Целта на Директивата е да се подобрят енергийните характеристики на сградите в рамките на държавите- членки на Европейския съюз, като се вземат предвид външните климатични и местни условия, както и изискванията за параметрите на вътрешния въздух при стриктно спазване на съотношението „разходи- ефективност".

Директивата въвежда изискване за привеждане на съществуващия сграден фонд в държавите - членки до „сгради с близко до нулево потребление на енергия". Това означава подобряване на енергийните характеристики на сградите до максимално възможния клас на енергопотребление по скалата на класовете за енергопотребление за съответната сграда, в зависимост от действащите технически правила и норми към датата на въвеждането ѝ в експлоатация, плюс задължителното условие за оползотворяване на енергия от възобновяеми източници за задоволяване на енергийните потребности на обитателите на сградата.

Директивата въвежда и критерии по отношение на:

- общата методологична рамка за изчисляване на цялостните енергийни характеристики на сгради и части от тях;
- прилагане на минимални изисквания по отношение на енергийните характеристики на нови и съществуващи сгради, сградни компоненти и външни

ограждащи елементи на сградата, които подлежат на основен ремонт;

- енергийно сертифициране на сгради и части от тях.

Директива 2012/27/ЕС на Европейският парламент Съвета от 25 октомври 2012 г. относно енергийната ефективност

Основната цел на тази Директива е да допринесе за постигане на целите на Европейския съюз за повишаване на енергийната ефективност в крайното енергийно потребление на държавите-членки до 31 декември 2020 г. с 20 % чрез:

- изготвяне на национална дългосрочна стратегия за саниране на обществения и частен сграден фонд;
- задължително реновиране на 3% годишно от пълната разгъната застроена площ (РЗП) на държавните сгради над 250 кв.м, а за общинските сгради това е пожелателно;
- въвеждане на схеми за задължения за енергийната ефективност, осигуряващи изпълнението на националната цел за енергийни спестявания от страна на т.нар. „задължени лица - търговци с енергия", между които тази цел се разпределя като индивидуални цели за енергийни спестявания, подлежащи на изпълнение чрез:
- сключване на договори за реализация на енергийноефективни услуги при крайните клиенти на енергия;
- внасяне на парични средства от страна на търговците с енергия в специализирани фондове за енергийна ефективност;
- прехвърляне на енергийни спестявания.
- насърчаване използването на т.нар. „ЕСКО модел“, представляващ финансова схема за насърчаване реализацията на енергоспестяващи мерки при крайните клиенти на енергия чрез реализацията на договори с гарантиран резултат;
- въвеждане на система за управление по енергийна ефективност (енергиен мениджмънт), включително енергийни обследвания, като част от прилагането на програмата по енергийна ефективност от публичните органи и органите на местната власт и местното самоуправление.

Пътна карта за енергетиката до 2050 г.

През декември 2011 г. Европейската комисия прие Пътна карта за енергетиката, която има за цел понижаване на въглеродните емисии до 2050 г., като същевременно се подобри конкурентноспособността на икономиката и сигурността на доставките на енергия за Европа. Ключов елемент за изпълнението на тази цел е реализацията на политиката по енергийна ефективност.

Енергийната стратегия на Република България до 2020 г.

Енергийната стратегия на Република България до 2020 г. отразява визията за развитие на сектор „Енергетика“ при отчитане на европейската визия в тази област, както и на политиките по енергийна ефективност и оползотворяване на енергията от възобновяеми източници.

Стратегия „Европа 2020“

Тя залага на три основни приоритета:

- интелигентен растеж - изграждане на икономика, основаваща се на знания и иновации;
- устойчив растеж - насърчаване развитието на екологична и конкурентоспособна икономика с по- ефективно използване на ресурсите;
- приобщаващ растеж - стимулиране на икономика с високи равнища на

заетост, която да доведе до социално и териториално сближаване, както и нейните пет основни цели:

1.заетост за 75% от населението на възраст 20-64 години;

2.инвестиции в научно изследователската и развойна дейност в размер 3% от брутния вътрешен продукт на Европейския съюз;

3.постигане на целите „20/20/20“ по отношение на енергетиката и климата;

4.съкращаване на емисиите въглероден диоксид с 20% в сравнение с нивата от 1990 г.;

5.увеличаване дела на енергията от възобновяеми източници в брутното крайно потребление на енергия с до 20% и намаляване в резултат на това на консумацията на енергия, произведена по конвенционален способ с 20%.

Закон за енергийната ефективност

Въвеждането в българското законодателство на Директива 2012/27/ЕС относно енергийната ефективност със сега действащия ЗЕЕ поставя редица предизвикателства пред т. нар. „задължени лица - търговци с енергия“, както и пред общините в качеството им на крайни клиенти на енергия.

Съгласно чл. 14 от ЗЕЕ, за подпомагане изпълнението на националната цел за енергийна ефективност се въвежда схема за задължения за енергийни спестявания, която да осигури постигането на обща кумулативна цел за спестена енергия при крайното потребление на енергия до 31 декември 2020 г.

Общата кумулативна цел за енергийни спестявания обхваща периода 2014-2020 г. и се определя като натрупване на нови енергийни спестявания от минимум 1,5 на сто годишно от средната годишна стойност на общото количество на продажбите на енергия на крайните клиенти на територията на страната през 2010, 2011 и 2012 г., с изключение на количеството на продажбите на енергия, използвани в транспортния сектор, под код"B_101900" по статистиката на Евростат.

Общата кумулативна цел се разпределя като индивидуални цели за енергийни спестявания между следните задължени лица:

1.крайни снабдители, доставчици от последна инстанция, търговци с издадена лицензия за дейността "търговия с електрическа енергия", които продават електрическа енергия на крайни клиенти повече от 20 гв/ч годишно;

2.топлопреносни предприятия и доставчици на топлинна енергия, които продават топлинна енергия на крайни клиенти;

3.крайните снабдители и търговци с природен газ, които продават на крайни клиенти повече от 1 млн. кубически метра годишно;

4.търговци с течни горива, които продават на крайни клиенти повече от 6,5 хил. тона течни горива годишно, с изключение на горивата за транспортни цели;

5. търговци с твърди горива, които продават на крайни клиенти повече от 13 хил.тона твърди горива годишно.

При определяне на общата кумулативна цел могат да се използват следните стойности за изчисление на енергийни спестявания в размер:

1. по 1 на сто годишно за 2014 и 2015 г.;
2. по 1,25 на сто годишно за 2016 и 2017 г.;
3. по 1,50 на сто годишно за 2018, 2019 и 2020 г. Съгласно чл. 21 от ЗЕЕ, при изпълнение на индивидуалните цели за енергийни

спестявания задължените лица по чл, 14, ал. 4 (търговци с енергия) могат да:

1.предлагат енергийноефективни услуги на конкурентни цени чрез доставчик на енергийноефективни услуги, и/или

2.правят вноски във Фонд "Енергийна ефективност и възобновяеми източници"

или в други финансови посредници за финансиране на дейности и мерки за енергийна ефективност в размер на инвестициите, необходими за изпълнение на мерки за постигане на индивидуалните им цели, определени съгласно методиката по чл. 7, ал. 1, т. 11, и/или

3.сключват споразумения с доставчици на енергийноефективни услуги или други незадължени страни за прехвърляне на енергийни спестявания чрез прехвърляне на удостоверения за енергийни спестявания.

Предоставяне на енергийноефективни услуги на конкурентни цени при крайните клиенти:

Съгласно чл. 65 от ЗЕЕ, енергийноефективните услуги имат за цел комбиниране доставката на енергия с енергоефективна технология и/или с действие, което обхваща експлоатацията, поддръжката и управлението, необходими за предоставяне на услугата, и водят до проверимо, измеримо или оценимо повишаване на енергийната ефективност и/или спестяване на първични енергийни ресурси.

Енергийноефективните услуги се извършват въз основа на писмени договори, сключени с крайни клиенти и включват изпълнението на една или повече дейности и мерки за повишаване на енергийната ефективност, определени в наредбата по чл. 18, ал. 2 - Наредба № Е-РД-04-3/ 04.05.2016 г. на министъра на енергетиката за допустимите мерки за осъществяване на енергийни спестявания в крайното потребление, начините на доказване на постигнатите енергийни спестявания, изискванията към методиките за тяхното оценяване и начините за потвърждаването им.

Когато в обхвата на енергийноефективните услуги се включва изпълнението на дейности по обследване за енергийна ефективност на сгради или обследване за енергийна ефективност на промишлени системи, задължените лица:

1. изпълняват сами дейностите, в случай, че отговарят на изискванията за обследване за енергийна ефективност на сгради по чл. 43, ал. 1 или 2 или за обследване за енергийна ефективност на промишлени системи по чл. 59, ал. 1;

2. възлагат изпълнението на дейностите на лица, които отговарят на изискванията за обследване за енергийна ефективност на сгради по чл. 43, ал. 1 или 2, или за обследване за енергийна ефективност на промишлени системи по чл. 59, ал. 1.

- Внасяне на парични средства във Фонд „Енергийна ефективност и възобновяеми източници” или в други финансови посредници:

Ключов момент от цитираната по-горе разпоредба на чл. 21 от ЗЕЕ е алтернативната възможност за задължените лица - търговци с енергия да внасят парични средства във Фонд „Енергийна ефективност и възобновяеми източници" или в други финансови посредници. В тази връзка чл. 7, ал. 1, т. 11 от ЗЕЕ предвижда, че министърът на енергетиката утвърждава методика за оценка на размера на вноските от задължените по чл. 14, ал. 4 от ЗЕЕ лица във Фонд "Енергийна ефективност и възобновяеми източници" и в други финансови посредници, необходими за постигане на индивидуалните им цели по предложение на изпълнителния директор на Агенцията за устойчиво енергийно развитие. Към настоящия момент няма данни горепосочената методика да е разработена и утвърдена.

- Прехвърляне на енергийни спестявания чрез прехвърляне на удостоверения за енергийни спестявания от задължени лица, които са в преизпълнение на целите си или от незадължени лица:

Съгласно чл.75 от ЗЕЕ, удостоверенията за енергийни спестявания могат да се прехвърлят от:

1. задължено към друго задължено лице по чл. 14, ал. 4, когато първото задължено лице е в преизпълнение на определената му индивидуална цел за енергийни спестявания;

2. незадължено лице към задължено лице по чл. 14, ал. 4.

Водещото за удостоверенията за енергийни спестявания е, че те обективират реализирана икономия на енергия в резултат на вложена инвестиция за изпълнението на мерки по енергийна ефективност, тоест основното при прехвърлянето са не самите удостоверения, а икономията на енергия, за която те се отнасят.

Управление потреблението на енергия:

Законът за енергийната ефективност предвижда и още една съществена дейност - управление потреблението на енергия.

Съгласно чл. 63, ал. 1 от ЗЕЕ, задължените по чл. 14, ал. 4 лица, собствениците на сгради по чл. 38, ал. 1, по отношение на които може да бъде извършено обследване за енергийна ефективност или сертифициране, собствениците на предприятия, промишлени системи и системи за външно изкуствено осветление са длъжни да извършват управление на енергийната ефективност.

Списъкът от дейности, посредством които се осъществява управлението на енергийната ефективност се съдържа в чл. 63, ал. 2 от ЗЕЕ и включва:

1. организиране на изпълнението на програмите за енергийна ефективност на държавните и местните органи, както и на други мерки, които водят до изпълнението на индивидуалните цели за енергийни спестявания;
2. поддържане на бази данни за месечното производство/потребление по видове енергии и потребители, включително дати, цени, количество и качество на доставените/продадените енергии и горива;
3. ежегодно изготвяне на анализи на енергийното потребление;
4. оценка на изпълнението на поставените им индивидуални цели за енергийни спестявания.

Закон за енергетиката

Със Закона за енергетиката на кметовете на общини се възлагат следните задължения:

- да изискват от енергийните предприятия на територията на общината прогнози за развитието на потреблението на електрическа и топлинна енергия и природен газ, програми и планове за електроснабдяване, топлоснабдяване и газоснабдяване;
- да осигуряват изграждането, експлоатацията, поддържането и развитието на мрежите и съоръженията за външно осветление на територията на общината за имоти - общинска собственост;
- да предвиждат в общите и подробните устройствени планове благоустройствени работи, необходими за изпълнението на инвестиционните програми на енергийните предприятия за развитие на мрежи и съоръжения на техническата инфраструктура.

Закон за устройство на територията

Едно от основните изисквания на Закона за устройство на територията {ЗУТ) е т.нар. „шесто изискване към строежите“ - изискването за енергийна ефективност (вж. чл. 169, ал. 1, т. 6 от ЗУТ), въведено в ЗУТ през 2005 г. С въвеждането на това изискване дейностите, свързани с реализация на инвестиционни намерения в областта на строежите, в това число и дейностите по изпълнение на енергоспестяващи мерки, бяха поставени на съвършено нова основа.

Национални стратегически документи, планове и програми

Протокол от Киото към Рамковата конвенция на ООН по изменението на климата;

Енергийна стратегия на Република България;

Първи национален план за действие по енергийна ефективност 2008 - 2010 г.;

Втори национален план за действие по енергийна ефективност 2011 -2013 г.;

Национален план за действие по енергийна ефективност 2014 - 2020 г.;

Годишен отчет за изпълнението на Национални план за действие по енергийна ефективност 2014 - 2020 г за 2015 г.;

Национален план за действие по промените в климата;

Стратегия за финансиране изолациите на сгради за постигане на енергийна ефективност и План - програма за нейното изпълнение;

Национална програма за развитие „България 2020";

Общински план за развитие на община Доспат 2014-2020 г.

Подзаконови нормативни актове в областта на енергийната ефективност

- НАРЕДБА № РД-16-347 ОТ 02.04.2009 г. за условията и реда за определяне размера и изплащане на планираните средства по договор с гарантиран резултат , водещи до енергийни спестявания в сгради - държавна и/или общинска собственост;
- НАРЕДБА № РД-16-932 ОТ 23.10.2009 г. за условията и реда за извършване на проверка на водогрейни котли и на климатични инсталация по чл.27,ал.1 и чл.28, ал.1 от Закона за енергийната ефективност и за създаване , поддържане и ползване на базата данни за тях;
- НАРЕДБА № Е-РД-16-647 от 15.12.2015 г. за определяне на съдържанието, структурата, условията и реда за набиране и предоставяне на информация.
- НАРЕДБА № Е-РД-04-1 от 22.01.2016 г. за обследване за енергийна ефективност, сертифициране и оценка на енергийните спестявания на сгради;
- НАРЕДБА № Е-РД-04-2 от 22.01.2016 г. за показателите за разход на енергия и енергийните характеристики на сградите;
- НАРЕДБА № Е-РД-04-3 от 04.05.2016 г. за допустимите мерки за осъществяване на енергийни спестявания в крайното потребление, начините на доказване на постигнатите енергийни спестявания, изискванията към методиките за тяхното оценяване и начините за потвърждаването им;
- НАРЕДБА № Е-РД-04-05 от 08.09.2016 г. за определяне на показателите за разход на енергия, енергийните характеристики на предприятия, промишлени системи и системи за външно изкуствено осветление, както и за определяне на условията и реда за извършване на обследване за енергийна ефективност и изготвяне на оценка на енергийни спестявания;
- НАРЕДБА за методиките за определянето на националната цел за енергийна ефективност и за определянето на общата кумулативна цел, въвеждането на схема за задължения за енергийни спестявания и разпределянето на индивидуалните цели за енергийни спестявания между задължените лица (приета с Постановление на Министерския съвет № 240 от 15.09.2016 г., обн., ДВ, бр. 75 от 27.09.2016 г., в сила от 27.09.2016 г.).

4. ОБЩ ПРОФИЛ НА ОБЩИНА ДОСПАТ

4.1.ГЕОГРАФСКА ХАРАКТЕРИСТИКА

Община Доспат е от четвърти функционален тип. Разположена е в Югозападна България и попада в Южен централен район за планиране.
Община Доспат заема западната част на Смолянска област, граничейки с общини Сатовча, Сърница, Батак и Борино. Картата на общината е представена на фиг.1.

Релеф

Релеф: Релефът на община Доспат е със средногпланински и високопланински характер,силно разчленен и заоблен.Преобладават иглолистни гори и пасища .Средната надморска височина е 1300,00 м. С високи била ,дълбоки долини и реки.Средната и източната част на общината е заета от високи билни части на Родопите.Територията на общината се пресича от долините на р.Доспатска в югозападната част и р.Сърнена в централната част.Област Смолян е богото на полезни изкопаеми ,но те попадат в съседните на Доспат общинип ,където са съсредоточени находищата от цветни и редки митали,минерални извори и други. Експлоатацията от наличните уранови находища в общината /западно от с.Барутин / е преустановено тот 1992 година.

Климат

Преобладаващият климат е планински с подчертано средиземноморско влияние. Пролетта настъпва късно, лятото е прохладно, есента е топла. От Беломорското влияние по течението на долината на река Доспат климатът е омекотен. Температурата през зимата е под 0 градуса, което обуславя задържането на снежната покривка и е предпоставка за развитието на зимни спортове. Лятото е кратко, прохладно и влажно, а есента - продължителна и топла. През последните 15 години се наблюдава затопляне на климата.

Максималните валежи са през месеците май и юни, а през зимата има дълбока снежна покривка. Характерно за зимния период е, че валежите са обилни и има бързо натрупване на сняг. Средната снежна покривка е около 97 см и се задържа между 80 и 150 дни.

За ниските части на територията годишната сума на валежите е от 620 до 700л/м2, а за високите от 780 до 1100 л/м2.

Атмосферното налягане средно за Смолянска област е 737.0 hPa. Средногодишната температура варира от 9 до 13°C. Измерените абсолютна минимална и максимална температура за района са съответно -22,3°C и +34,6°C .

Формите на релефа в този дял оказват съществено влияние върху климата. Поради сравнително голямата надморска височина (1000 - 1600 м) на територията се създават условия за почти ежедневни температурни инверсии и температурите на въздуха през цялата година са много по-ниски от местата с подобна височина в останалите планини. Разликите са от 2 – 3°C в средните годишни температури и 6 -8°C в абсолютните минимални температури през студеното полугодие. Освен това нараства процентът на снеговалежа, което се дължи на ноемврийския валежен максимум. Това обстоятелство увеличава броя на дните със снежна покривка в района (до 150 средно за година), който е най-голям в сравнение с места на същата надморска височина.

Масивната форма на Западните Родопи и редуването на планински ридове с дълбоки речни долини определя сравнително малката средна годишна скорост на ветровете. За нископланинските и среднопланински части скоростта на вятъра съответства на тази в равнините и котловините (станция „Доспат‖ - 1,0 м/с). Тази особеност на ветровия режим има важно и положително биоклиматично и рекреационно значение. Най-малко са дните със силен вятър (скорост над 14 м/с) в сравнение с други места със същата надморска височина. Малък е и броят на дните с мъгла.

Води

През територията на общината преминават река Доспат, река Сърнена (река Караджа дере). Тук се намира и язовир Доспат, който е вторият по големина язовир в България. Язовир Доспат е разположен на 1200 метра надморска височина, той е най-високият язовир в България, а със своите 22 000 дка водна площ е вторият по обем. Язовир "Доспат" е с дължина 18 км, широчина 3 км, дълбочина 40м, водовместимост 420 млн.куб.м. Тук е изградено първото стъпало от впечатляващата по замисъл,проект и реализация – огромна за мащабите на страната водносилова каскада "Доспат – Девин –Кричим" ("Доспат - Въча") - част от която е хидровъзела "яз. Доспат". Водата от хидровъзела се пренасочва към ВЕЦ „Тешел" и след това по веригата, както следва: ВЕЦ „Девин", язовир Цанков камък, ВЕЦ „Цанков камък", язовир Въча, ПАВЕЦ „Орфей", язовир Кричим, ВЕЦ„Въча –II", ВЕЦ „Въча - I" и ВЕЦ „Кричим". На територията на общината са установени общо 2 извора на минерални води, но няма проучвания относно техните лечебни свойства. Язовирът е богат на риба. В него плува костур, шаран, кефал, уклей, червеноперка и пъстърва. Има отлични условия за развитието на спортен и стопански риболов. Практикуват се няколко вида риболов: на плувка, на дъно, на муха с шнур, на блесна и на булдо. Непосредствената близост на язовира до град Доспат – административен център на общината, както и прекрасната природа предполагат идеални възможности за отдих и туризъм. На територията на община Доспат има регистрирани два

термоминерални извора, който не са разработени от стопанска гледна точка. Най-малък е оттокът на реките през месец август, а най-голям през месец май, тъй като това са районите с най-обилни валежи и засушавания. Наличните водни ресурси в региона са едни от най-големите в България и изцяло може да се разчита, че количества ще задоволят нуждите на населението, посетителите и производството. Община Доспат попада под юрисдикцията на Западнобеломорска басейнова дирекция-Благоевград, речна система Места. Качествата на повърхностните и подземни води в територията се определят като добри. Повърхностите водоизточници са с качества, пригодни за водоползване. Наличното замърсяване е малко и то е основно в резултат на естествения радиационен фон на територията и наторяването на земеделските земи. Планинската вода се използва в няколко направления: питейни нужди за населението; вода за напояване на земеделските площи; възобновяем източник на енергия; промишлено рибовъдство; спортен риболов; воден туризъм и туристическа атракция.

Почви

Почвите в региона са изключително разнообразни по характер на стопанисване и ползване. Съгласно картата за райониране на почвите в България, Община Доспат попада в агроекологическия район на кафявите горски почви. Като почвен вид преобладават кафявите горски и канелените горски почви. По механичен състав тези почви са песъкливо-глинести и глинесто-песъкливи, рохкави. Характерното за почвите в региона е, че те са със сравнително слаб, повърхностно разположен хумусен слой, а наклона на терена е значителен. Почвите се характеризират със слабо до средно плодородие. Хумусният им хоризонт има малка мощност (10-20 см), а профилът 40 - 60 см. Съдържанието на органичното вещество е ниско и определя почвите в двете общини като слабо хумусни. Наличието на хумус е в граници от 1.14- 4.15 %. Почвената реакция е от слабо до средно кисела. Характерно за почвите в региона е, че са с висока чистота на плодородния почвен слой. Това се дължи на липсата на замърсяващи производства в региона и неинтензивното, а по-скоро екстензивно земеделие в региона. На места се наблюдава завишено съдържание на някои метали в почвения слой, което се дължи на естествения гамафон в района.

Поради високия процент на залесените горски територии ерозията не е съществен проблем. Само за около 0,2% (около 100 ха) от цялата територия може да се счита, че има висок действителен риск от ерозия. Нарушените терени се дължат основно на:

- ветрова и водна ерозия, като делът на водната ерозия е по значителен от този на ветровата. На водна ерозия са подложени всички обработваеми земи с наклон над 6о, а те в общината са преобладаващи.
- антропогенна дейност, изразяваща се в нарушение на релефа от: добивни дейности - кариерите; изграждането на инфраструктури обекти (пътища,външни В и К мрежи) и други, които имат локален характер; свлачища - с локален характер.

Полезни изкопаеми

На територията на общината са разположени уранови находища около с.Барутин, които са затворени .

4.2. НАСЕЛЕНИЕ

Урбанизация и селищна мрежа

На територията на община Доспат има 8 населени места (Доспат, Барутин, Змейца, Любча, Късак, Бръщен, Цръчна, Чавдар), един град и седем села. Селищата в община Доспат са компактни и сравнително големи от около 300 до 2300 жители със сравнително съхранен демографски потенциал. 25% от населението е градско, а 75% селско. Гъстотата на населението е около 30 души на кв. км.

Един от основните показатели за степента на усвоеност на територията е нейната населеност. Тя се определя от броя на обитаващото я население. По данни от текущата демографска статистика на НСИ в община Доспат към 2013 година живеят 8740 д. За анализирания седем годишен период (2007 - 2013 г.) броят на населението на общината е намалял от 9747 д. на 8740 д, или с 1007 д., което личи и от следните данни за броя на населението в отделните години:

2007 г. – брой на населението – 9747 д.

2008 г. – брой на населението – 9628 д.

2009 г. – брой на населението – 9526 д.

2010 г. – брой на населението – 9323 д.

2011 г. – брой на населението – 9008 д.

2012 г. – брой на населението – 8909 д.

2013 г. – брой на населението – 8740 д.

За посочения седем годишен период броят на населението на община Доспат е намалял с 10,3%. Темпът на намаление на населението през отделните години е с различна величина. Относително по-висок е темпа на намаление на населението спрямо предшестващата година през 2011 към 2010 г. – 3,4%, през 2010 спрямо 2009 г. – 2,1%.Това се дължи основно на по-високия отрицателен механичен прираст през посочените години. Влиянието на движението на населението (естествено и механично) върху темпа на нарастване/намаление на броя на населението е анализирано в частта „Движение на населението“ Тенденция на намаление на броя на населението на община Доспат за анализирания седемгодишен период е представена графично на *фиг.1*

Фиг. 1. *Темп на нарастване на броя на населението на община Доспат за периода 2007-2013 г. (изчислен спрямо предходната година)*

По местоживеене броят на населението както е на община Доспат се диференцира посочено с данните от *таблица 1.*

Таблица 1

Промени в структурата на населението на община Доспат по местоживеене в периода 2007-2013 г.

години	Брой население				
	общо	градско	%	селско	%
2007	***9747***	2648	27,2	7099	72,8
2008	***9628***	2637	27,4	6991	72,6
2009	***9526***	2604	27,3	6922	72,7
2010	***9323***	2540	27,2	6783	72,8
2011	***9008***	2390	26,5	6618	73,5
2012	***8909***	2356	26,4	6553	73,6
2013	***8740***	2324	26,6	6416	73,4

Източник: *НСИ. Текуща демографска статистика*

Анализите на данните от *таблица 1* показват, че относителният дял на градското население на общината намалява не само като абсолютен брой, а и като относителен дял - от 27,2% (2007 г.) на 26,6% (2013 г.). В същото време, населението живеещо в селата независимо, че като абсолютен бой намалява, като относителен дял бележи известно увеличение. Тази особеност се обяснява с по-значителния темп на намаляване на градското население за периода 2007 – 2013 г. – 12,2%, спрямо 9,7% за селското население.

По населени места броят на населението за периода 2007-2013 г. е представен в *таблица 2.*

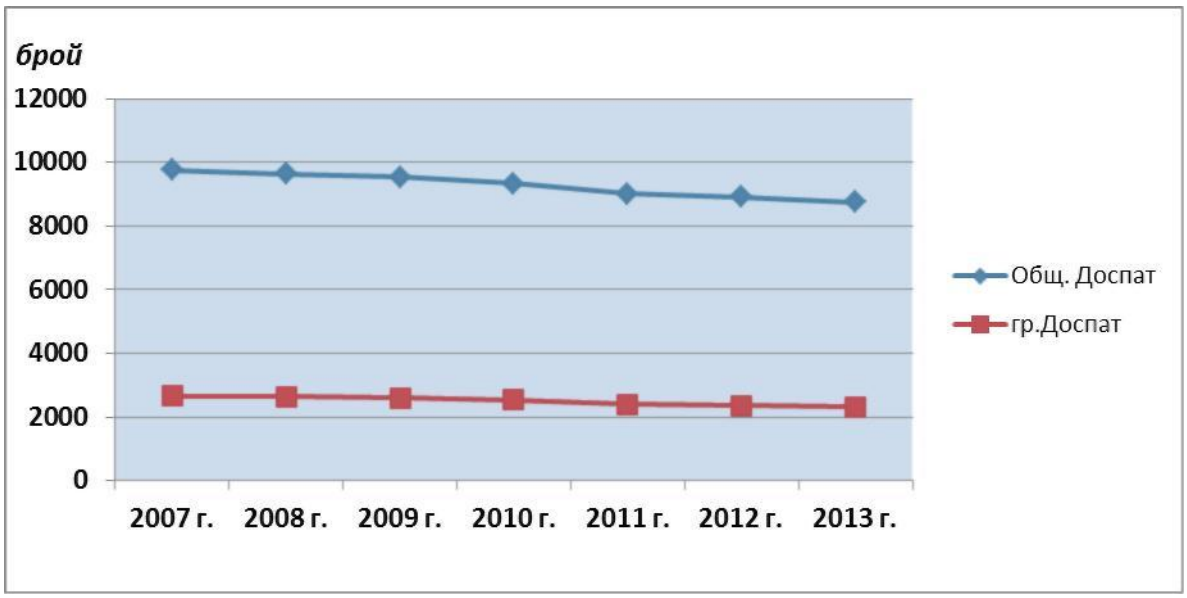
Таблица 2 Динамика в броя на населението на община Доспат за периода 2007-2013 г. – по населени места

Населени места	2007г.	2008г.	2009г.	2010г.	2011г.	2012г.	2013г.
Общ. Доспат	***9747***	***9628***	***9526***	***9323***	***9008***	***8909***	***8740***
с.Барутин	1938	1906	1880	1823	1712	1696	1656
с.Бръщен	832	836	828	853	858	854	846
гр.Доспат	2648	2637	2604	2540	2390	2356	2324
с.Змеица	1604	1554	1515	1474	1467	1440	1403
с.Късак	817	816	815	806	815	810	794
с.Любча	947	923	930	896	839	832	817
с.Црънча	604	601	604	598	626	617	601
с.Чавдар	357	355	350	333	301	304	299

Източник: *НСИ. Текуща демографска статистика*

Продължава тенденцията да намалява броят на населението в преобладаващата част от населените места.Единственото изключение от тази негативна тенденция е с. Бръщен. Процесът на обезлюдяване, характерен и за страната като цяло, засяга и община Доспат със същите темпове, които са характерни за преобладаващата част от общините в страната. С относително по-високи темпове на обезлюдяване за периода 2007-2013 г. са селата Чавдар (16,2%), Барутин (14,6%), а с най-ниски – с. Црънча (0,5%) и с. Късак (2,8%).

На *фиг. 2* е представена динамиката в броя на населението на общината и на общинския център – гр. Доспат.

Фиг. 2. *Промени в роя на населението на община Доспат и на гр. Доспат за периода 2007-2013г.*

По населени места, броят на населението е разпределено твърде неравномерно. От цялото население на общината към 2012 г., в общинския център е съсредоточено 26,6%, а второто най-многолюдно населено място в общината е с. Барутин (19,0% от населението на общината). В третото най-многолюдно населено място– с. Змеица се падат 16,19% от цялото население в общината. Това показва, че в три населени места е концентрирано 61,7% от броя на населението в общината, а в останалите 5 села –38,3%.

Процесът на обезлюдяване на населените места, резултат от негативно естествено и механично движение на населението, не дава съществено отражение върху *агломерацията на населението* по признака „*брой на населението*“. Сравнителните данни за групирането на населените места според числеността на населението им за 2007 и за 2013 година, не променят отнасянето им други агломерационни групи, т.е. подреждането им в групи по брой на населението не се променя за анализирания период. Не се наблюдава процес на „*удребняване на селищната мрежа“*.

Агломерирането на населените места е както следва:

Брой селища с население до 250 д. – няма; брой селища с население от 251 д. до 500 д . – 1 от общо 8 населени места;

брой селища с население от 501 до 1000 д. – 4; Брой селища с население над 1000 д. – 3. Към 2013 г в общината населените места с население над 1000 д. са общинският център гр. Доспат и селата Барутин и Змеица.

4.3. СГРАДЕН ФОНД

Жилищният фонд е изграждан съобразно потребностите на населението.Съпоставката на данните за 2011 г. за броят на жилищните сгради и на жилищата в тях показва, че в общината преобладават еднофамилните жилищни сгради. Друга съпоставка между данните за броя на жилищата и общата полезна площ на жилищата, която към 2011 г. възлиза на 213 294м^2 показва, че средната площ на 1 жилище е 70,74м^2.

Един от акцентите на аналитичните проучвания на жилищния сектор е върху размера на жилищната площ и делът му от наличната полезна площ на жилищата. Като абсолютни величини тези показатели имат информационен характер, но отнесени към броя на населението показват какъв е неговият жилищен стандарт.

Важен параметър на площта в жилищата е да се отчита и съотношението между общата полезна площ на жилищата и "чистата" жилищна площ. За община Доспат жилищната площ е 74 % от общата полезна площ.

Количествените параметри на жилищния фонд в населените места от община Доспат по данни от преброяването на населението и жилищния фонд през 2011 г. включват 3015 бр. жилища общо за общината и 213 294 кв. м жилищна площ.

Преобладаващата част от наличните към 2011 г. жилища са частна собственост, т.е. собственост на частни физически лица.

Някои от основните параметри на жилищата са представени в *таблица 3.*

Таблица 3

Брой на наличните жилища с основните им параметри (за община Доспат и по населени места) към 2011 г.

Населени места					
Община ДОСПАТ	**3015**	**14382**	**11704**	**289102**	**213294**
ГР.ДОСПАТ	848	4492	3718	92769	72382
С.БАРУТИН	506	2619	2146	50719	34083
С.БРЪЩЕН	286	1209	963	24875	16813
С.ЗМЕИЦА	486	2224	1814	42712	33086
С.КЪСАК	226	1088	877	20866	14871
С.ЛЮБЧА	328	1139	895	23241	16964
С.ЦРЪНЧА	212	1047	844	22124	16929
С.ЧАВДАР	123	564	447	11796	8166

Източник. *НСИ. Резултати от преброяване на населението и жилищния фонд- 2011 г*

Брой на обитаемите жилища с основните им параметри (за община Доспат и по населени места) към 2011 г.

Населени места					
Община ДОСПАТ	**2737**	**13140**	**10726**	**264327**	**194743**
ГР.ДОСПАТ	718	3880	3235	79932	62064
С.БАРУТИН	469	2426	1990	46890	31654
С.БРЪЩЕН	272	1159	924	23809	16071
С.ЗМЕИЦА	457	2120	1734	40823	31687
С.КЪСАК	216	1043	841	20053	14304
С.ЛЮБЧА	310	1073	843	21982	16025
С.ЦРЪНЧА	198	980	791	20908	15986
С.ЧАВДАР	97	459	368	9930	6952

Източник. *НСИ. Резултати от преброяване на населението и жилищния фонд- 2011 г.*

Друг важен показател за качествените характеристики на жилищния фонд е материала, от който са изградени самите жилища. Данните за това са представени в *таблица 4*.

Таблица 4

Брой на жилищните сгради в община Доспат (по населени места) според строителния материал, от който са изградени – 2011 г.

Населени места	Общо	Панели	Стома-нобетон	Тухли (с бетонна плоча)	Тухли (с гредоред)	Камък	Кирпич (сурови тухли)
ДОСПАТ	**3015**	**41**	**15**	**1053**	**1215**	**686**	**5**
ГР.ДОСПАТ	848	34	1	331	271	211	-
С.БАРУТИН	506	1	3	171	309	21	1
С.БРЪЩЕН	286	-	3	154	91	38	-
С.ЗМЕИЦА	486	4	1	169	154	158	-
С.КЪСАК	226	-	1	82	89	54	-
С.ЛЮБЧА	328	2	1	69	189	63	4
С.ЦРЪНЧА	212	-	2	37	78	95	-
С.ЧАВДАР	123	-	3	40	34	46	-

Източник. *НСИ. Резултати от преброяване на населението и жилищния фонд- 2011 г.*

Жилищният фонд е изграждан съобразно потребностите на населението.Съпоставката на данните за 2011 г. за броят на жилищните сгради и на жилищата в тях показва, че в общината преобладават еднофамилните жилищни сгради. Друга съпоставка между данните за броя на жилищата и общата полезна площ на жилищата, която към 2011 г. възлиза на 213 294м^2 показва, че средната

площ на 1 жилище е 70,74м^2.
Един от акцентите на аналитичните проучвания на жилищния сектор е

върху размера на жилищната площ и делът му от наличната полезна площ на жилищата. Като абсолютни величини тези показатели имат информационен характер, но отнесени към броя на населението показват какъв е неговият жилищен стандарт.

Важен параметър на площта в жилищата е да се отчита и съотношението между общата полезна площ на жилищата и "чистата" жилищна площ. За община Доспат жилищната площ е 74 % от общата полезна площ.

Общински сгради на територията на община Доспат:

№	Вид на общинската сграда	Адрес	Година на въвеждане на сградата в експлоатация	РЗП м.кв.	
1	Сграда №1 на ОА -Доспат	гр.Доспат ,ул.“ Първи май „ №3	1936 г.	450	
2	Сграда №2 на ОА -Доспат	гр.Доспат ,ул. „ Здравец „	1965 г.	549	
3	Сграда №3 на ОА -Доспат	гр.Доспат ,ул. „ Орфей „ №14	1968 г.	496	
4	СУ – Доспат	гр.Доспат ,ул. „ К.П.войвода „№2	1966 г.	2931	
5	Сграда за съблекалня към стадион-Доспат	гр.Доспат ,ул.К.Петко войвода „ №2	1983 г.	148	
6	Бивше НУ -Доспат	гр.Доспат ,ул. „ Първи май „ №7	1936 и 1978 г.	300	
7	Сграда на ЦОП и ДЦ	гр.Доспат,ул. „ Първи май „ №7	1936 и 1978 г.	350	
8	ДГ – Слънце Доспат	гр.Доспат ,ул.“ Люляк „	1961 г.	834	
9	Читалище – Доспат	гр.Доспат ,ул.“ Първи май „ №3	1968 г.	854	
10	ДГ – Змейца	с.Змейца,ул. „ Граничар „ №1	1970 г.	630	
11	Сграда за съблекалня към стадион-Змейца	с.Змейца ,ул. „ Стадиона „	1977 г.	50	
12	Кметство Змейца	с.Змейца ,ул. „Бор „ №1	1974г.	990	
13	ОУ – Змейца	с.Змейца ,ул. „В.Левски „ №8	1976 г.	2196	
14	Читалище -Змейца	с.Змейца ,ул. „ Юг „ №1	1969 г.	728	
15	ОУ -Барутин	с.Барутин ,ул.“ Бартина „	1975 г.	3340	
16	ДГ -Барутин	с.Барутин ,ул. „ Детелина „ №5	1972 г.	1080	
17	Читалище Барутин	с.Барутин ,ул. „ Бартина „	1972 г.	936	
18	Сграда за общинска администрация	гр.Доспат ,ул. „ К.П.войвода „ №3	1980 г.	4850	
19	Кметство Брущен	с.Брущен ,община Доспат	1996 г.	138	
20	Кметство Барутин	с.Барутин ,ул.“ Бартина „	1975 г.	218	

21	Читалище ,кметство -Любча	с.Любча,община Доспат	1968г.	1500	
22	Сграда на читалище Чавдар	с.Чавдар ,община Доспат	1969 г.	195	
23	ОУ -Чавдар	с.Чавдар ,община Доспат	1995 г.	789	
24	Читалище Късак	с.Късак ,община Доспат	1963 г.	82,5	
25	Част от сграда за читалище Брущен	с.Брущен ,община Доспат	1973 г.	172	
26	Обществена тоалетна – Доспат	гр.Доспат ,ул. „ Люляк „ №	2008 г.	31	
27	Стара детска градина Любча	с.Любча ,община Доспат	1978 г.		
28	Поликлиника Доспат	гр.Доспат ,ул. „ Здравец „	1965 г.	585	
29	Обществена тоалетна – Доспат ,м. „ Събора „	гр.Доспат ,м. „ Събора „	1985 г.	135	
30	Кметство Чавдар	с.Чавдар ,община Доспат	1979 г.	602	
31	ДГ – Късак	с.Късак ,община Доспат	1989 г.		
32	Кметство Късак	с.Късак ,община Доспат	1986 г.	246	
33	ОУ и ДГ – Любча	с.Любча ,община Доспат	1987 г.	1638	
34	Здравна служба Змейца	с.Змейца ,ул. „Еделвайс „	1968 г.	350	
35	Кметство Црънча	с.Црънча ,община Доспат	2002 г.	486	
36	ОУ -Късак	с.Късак ,община Доспат	1971 г.	846	
37	ДГ и ОУ – Црънча	с.Црънча ,община Доспат	1976 г.	1535	
38	ЦДГ- Брущен	с.Брущен ,община Доспат	1982 г.	987	
39	ОУ -Брущен	с.Брущен ,община Доспат	1982 г.	1052	
40	Спортна зала Доспат	Гр.Доспат	2015		
41	ТИЦ Доспат	Гр.Доспат	2012		
42	Екокъмпинг Доспат	Гр.Доспат	2015		

4.4. ПРОМИШЛЕНОСТ

Икономическата характеристика на общината се определя в много голяма степен от разполагаемите ресурси - наличен поземлен фонд, който е основа за развитие на икономически дейности от първичния (Аграрен) сектор – селско и горско стопанство и рибовъдство. Наличието на туристически ресурси с природен и антропогенен характер е основен фактор за развитие на туризма, включен в обхвата на третичния сектор. Изградените мощности в различни отрасли (икономически дейности) на преработващата промишленост с цел осигуряване на трудова заетост са фактор за застъпване на производства от различни отрасли и подотрасли на преработващата промишленост, които се отнасят към вторичния сектор. Така на практика съвременния икономически профил на община Доспат до голяма степен се определя от степента на развитие на отделните икономически сектори и включените в тях икономически дейности. Наличието на ограничена по степен на подробност официална статистическа информация за основните икономически показатели за състоянието на местната икономика е компенсирано с информация набирана по анкетен път в общината. Тя също дава добра представа за моментното състояние на икономическия комплекс на община Доспат.

Извършените анализи и оценки на състоянието на местната икономика показват, че тя може да бъде характеризирана като многоотраслова с различна степен и тежест на представените икономически сектори и включените в тях икономически дейности. В икономическата характеристика на общината с по-голяма тежест са първичния и третичния сектори, чието развитие е базирано на наличните природни и поземлени ресурси, на традициите в развитието на отраслите „Селско стопанство“, „Горско стопанство“, „Рибно стопанство“ (Рибовъдство) и на

икономическата дейност „Хотелиерство и ресторантьорство“ (Туризъм).
За преработващата промишленост за характерни производства, ориентирани основно в две икономически дейности „Производство на изделия от текстил“ (трикотаж и облекла) и „Производство на кожени изделия“ (обувно производство). В този смисъл преработващата промишленост може да бъде характеризирана като моноструктурна.

Тази констатация до голяма степен е валидна и за икономическа дейност (отрасъл) „Селско стопанство“ , в които водеща роля има производството на картофи и тютюнопроизводството. Туризмът е с водещи функции в третичния сектор - в структурата на нефинансовите икономически дейности той е с най-високи икономически показатели.

Един от критериите за мястото на отделните икономически дейности в икономическата структура на общината е броят и относителният дял на регистрираните предприятия.

По действащата класификация на икономическите сектори в страната, първичния сектор е определен като „Аграрен“ (Селско, горско и рибно стопанство). Този сектор е добре представен в общината. Както бе отбелязано, развитието му се основава на използването на наличните ресурси - земеделски земи и горски фонд с ценна горска растителност.

Нефинансовите предприятия в Община Доспат през 2019 по икономически сектори съгласно Класификатор на икономическите дейности (КИД) от 2008 г., са представени в табл. 5.

Табл. 5

Икономически сектори по КИД 2008	**Брой**
Селско, горско и рибно стопанство	202
Добивна промишленост	1
Преработваща промишленост	30
Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива	4

Доставяне на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване	1
21Строителство	4
Търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети	40
Транспорт, складиране и пощи	3
Хотелиерство и ресторантьорство	15
Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения	4
Операции с недвижими имоти	0
Професионални дейности и научни изследвания	0
Административни и спомагателни дейности	5
Образование	15
Хуманно здравеопазване и социална работа	6
Култура, спорт и развлечения	8
Други дейности	
Общо:	**338**

Източник: Териториално статистическо бюро, гр. Смолян

Селско стопанство и животновъдство

Земеделските земи в общината не са с голяма по размер площ. Общата площ на земеделските земи е 65917 дка, което е само 23,3% от територията на общината. Размерът на обработваемите земи е още по-нисък - те са 29433 дка, което представлява 44,7% от общия размер на земеделските земи. Особеност на обработваемите земи е, че са разпокъсани с малки площи на отделните ниви, с големи наклони (поради характера на релефа) и т.н.

Селското стопанство в общината е с растениевъдно-животновъдна структура. Както растениевъдството, така и животновъдството са с дребностоков характер. И двата подотрасъла на селското стопанство са с частна форма на капитала и са ориентирани основно за задоволяване потребностите на собствениците, като малка част от произведените селскостопански суровини са предназначени за пазара.

Горско стопанство

Горското стопанство е вторият важен отрасъл в първичния сектор на общинската икономика. Състоянието и развитието му са свързани с наличния горски фонд. Същият се стопанисва от Държавно горско стопанство - Доспат.То е сертифицирано по системата FSC. Общата площ на територията стопанисвана от ДГС Доспат е 21341, 2 ха. Общата площ на горския фонд в ДГС "Доспат" е 20 889.2 ха, в т.ч. ДГФ - 19 940,1 ха и гори ССФ - 949,1 ха. Залесена площ - 19 528,9 ха; незалесена - 352,6 ха. Общинска собственост са около 8% от горите.

Разполагаемият общ дървесен запас /с клони/ - 6 740 170 м^3, а средния запас на 1 ха - 329 м^3. Общ среден годишен прираст /без клони/ - 81 372 м^3, а на 1 ха /без клони/ - 4,66 м^3.

Сертифицираните по националния стандарт FSC.площ в ДГС Доспат възлиза на 18,2 ха. Същността на посочения стандарт се изразява в ограничителния режим на експлоатация, който има и устройствени измерения. Собствениците на сертифицирани гори нямат право да изсичат повече от 10 декара годишно в сечища с територия от 250 - 300 декара. Забранено е също и да сменя предназначението на тези гори. Това е гаранция за поддържане на горските масиви в добро състояние с цел съхраняване на дървесинния ресурс. За работещите в сертифицираните гори се прилага система от мероприятия за безопасни условия на труд и др.

Предвиденото годишно ползване по ЛУП - 2010 г. е както следва: общо годишно ползване - 69 974 м^3; годишно ползване на 1 ха - 4,00 м^3;

4.5. ТРАНСПОРТНА ИНФРАСТРУКТУРА

Пътна и улична мрежа (+ велосипедни алеи, паркиране, обществен Единственият сухоземен транспорт в рамките на община Доспат е автомобилния. Ето защо пътната мрежа е от първостепенно значение. През територията на Община Доспат преминават следните пътища от Републиканската пътна мрежа (РПМ):

Второкласният път II-37 (Ябланица - Ботевград) Джурово-Пирдоп - Пещера-Батак - Доспат - Барутин на територията на общината е с дължина 18,740км.Това е най-важната транспортна връзка, осигуряваща контактите със столицата София и областните градове Пловдив, Пазарджик и Смолян. По него се осъществяват най-големите превози, включително туристическите. Състоянието на настилката може да се определи като сравнително добро.

Третокласният път III - 197 (Гоце Делчев-Доспат-Девин) е втория по значение път в Общината. Той има в голяма степен обслужващ характер за прилежащите села и области.

Пътят III - 197 свързва Южен Централен район и страната с Република Гърция. В границите на Община Доспат дължината му е 24,512 км.

Третокласният път III - 843 „Сърница - Крушата - (Батак-Доспат)“ е с дължина 4,072 км.

Общата дължина на Републиканската пътна мрежа в рамките на Община Доспат е с дължина 40,2 км.

Това прави една плътност от 0,176 км/км2. Изградените републикански пътища с настилка са 98%.

Общинската пътна мрежа е с дължина 31,50 км:

- IV - 19748 (Кочан - Доспат) - Любча - 4,5 км
- IV - 19756 (Доспат - Борино) - Късак - 2,0 км
- IV - 19762 (Доспат - Борино) – Змейца - 1,0 км
- IV - 37077 Барутин - Чавдар - 7,0 км
- IV - 37079 Барутин - Владово дере - Бръщен - 12,8 км
- IV - 37081 Владово дере – Цръчна - 4,2 км

Към тези пътища следва да се добави и частта на общинския път за гр.Сърница, който е отклонение от път II - 37 до гр.Сърница с дължина 3,9 км.

Пътят гр.Доспат - Сърница (МП - местен път), тангиращ южно на язовир Доспат е с дължина 8,25 км. Тези пътища основно са двулентови. Състоянието на настилките не е добро. По сведения на Общината 33,4% настилки са в лошо състояние, докато при 66,6% то е средно.

Плътността на общинските пътища е 0,11 км/км2 при средна за страната 0,1614 км/км2.

Плътността на цялата пътна мрежа в чертите на Общината е 0,23 км/км2 при средна за страната 0,333 км/км2.

5. ПОЛИТИКА ПО ЕНЕРГИЙНА ЕФЕКТИВНОСТ

Политиката по енергийна ефективност в община Доспат е насочена към постигане на определени цели и приоритети, заложени в развитието на Общината като цяло. Общинската програма има за цел чрез система от дейности и мерки на общинско ниво да насърчи енергийната ефективност, като основен фактор за повишаване ефективността на икономиката, сигурността на енергоснабдяването и опазването на околната среда. С общинската програма по енергийна ефективност се цели:

- намаляване на топлинните загуби в сградите с подобряване на енергийните им характеристики чрез саниране;
- ефективно използване на енергийните ресурси за отопление чрез въвеждане на отоплителни системи с висока ефективност;
- замяна на горива с ниска крайна ефективност с такива с по- висока;
- изграждане/ монтаж на системи за оползотворяване на енергия от възобновяеми източници;
- модернизиране и повишаване енергийната ефективност на осветлението в

общинските обекти без да се намалява нивото на осветеност и качеството на осветлението;

- подобряване на енергийната ефективност при уличното и парково осветление;
- опазване на околната среда.

Конкретните цели, които община Доспат си поставя в програмата за енергийна ефективност са посредством прилагане на мерки за повишаване на енергийната ефективност в общинските обекти да се постигне:

- намаляване на разходите за енергия в обектите на общинска издръжка;

модернизиране и повишаване енергийната ефективност на осветлението в о- опазване на околната среда и намаляване на емисиите от парникови газове в резултат от въвеждането на енергоспестяващи мерки.

Икономията в потреблението на енергия, в резултат от въведени мерки за повишаване на енергийната ефективност, не се отразява пряко върху равнището на емисиите на парникови газове, но същевременно повишаването на енергийната ефективност води до ограничаване необходимостта от производство на допълнителна енергия, а с това се ограничава вредното въздействие върху околната среда.

През 2009 г. община Доспат изпълни проект "Енергоефективна реконструкция на ОУ "Барутин " по Договор с Красива България .

През периода 2011-2014 г. община Доспат изпълни проекти „Повишаване енергийната ефективност на общинската и образователна инфраструктура на територията на община Доспат " на сгради общинска собственост – сграда на ОбА Доспат на ул." Първи май „ №3 ; сграда на ОбА Доспат на улица Здравец ; ДГ –Доспат ; ДГ-Змейца ; част от читалище –кметство Любча със собствени средства.

През 2013 г. община Доспат изпълни проект „Повишаване енергийната ефективност на образователната инфраструктура на територията на община Доспат " ,като се извършиха мерки по сградата на сегашната Общинска администрация на ул. „ К.П.войвода „ №3

През 2015 г. енергоспестяващи мерки са изпълнени в обществена сграда : Спортен център Доспат .

През 2015 г. енергоспестяващи мерки са изпълнени в обществена сграда „Екокъмпинг Доспат "

В края на 2016 г. приключи и периода на действие на индивидуалните цели за енергийни спестявания на общинските и областните администрации в качеството им на задължени лица по силата на ЗЕЕ от 14.11.2008 г., въвеждащ в българското законодателство разпоредбите на Директива 2006/32/ЕО относно енергийната ефективност при крайното потребление на енергия и предоставянето на енергийни услуги, отменен с влезлия в сила на 15.05.2015 г. нов ЗЕЕ. Доказването на постигнатите цели се осъществява чрез издаване на удостоверения за енергийни спестявания.

Общината е в състояние да упражнява контрол върху редица дейности, водещи до повишаване на енергийната ефективност, да взема стратегически решения, свързани с това и в границите на своите компетенции да налага на инвеститорите изпълнения на мерки с подобен характер. Основни инструменти за това могат да бъдат:

- одобряване на устройствени планове;
- използване на екологично съобразени технологии;
- насърчаване на частната инициатива, свързана с реализиране на енергоефективни мероприятия.

- Тук действията могат да бъдат насочени в две посоки:
- -Общината да оказва влияние върху крайните клиенти на енергия - промишлени предприятия, търговски обекти, домакинства, чрез провеждане на информационни кампании по енергийна ефективност и предоставяне на стимули за
намаляване на потреблението на енергия;
- -Изпълнение на съвместни дейности със задължените лица - търговци с енергия.

През 2013 г. община Доспат изпълни проект „Повишаване енергийната ефективност на образователната инфраструктура на територията на община Доспат " ,като се извършиха мерки по сградата на сегашната Общинска администрация на ул. „ К.П.войвода „ №3

През 2015 г. енергоспестяващи мерки са изпълнени в обществена сграда : Спортен център Доспат .

През 2015 г. енергоспестяващи мерки са изпълнени в обществена сграда „Екокъмпинг Доспат "

В края на 2016 г. приключи и периода на действие на индивидуалните цели за енергийни спестявания на общинските и областните администрации в качеството им на задължени лица по силата на ЗЕЕ от 14.11.2008 г., въвеждащ в българското законодателство разпоредбите на Директива 2006/32/ЕО относно енергийната ефективност при крайното потребление на енергия и предоставянето на енергийни услуги, отменен с влезлия в сила на 15.05.2015 г. нов ЗЕЕ. Доказването на постигнатите цели се осъществява чрез издаване на удостоверения за енергийни спестявания.

Общината е в състояние да упражнява контрол върху редица дейности, водещи до повишаване на енергийната ефективност, да взема стратегически решения, свързани с това и в границите на своите компетенции да налага на инвеститорите изпълнения на мерки с подобен характер. Основни инструменти за това могат да бъдат:

- одобряване на устройствени планове;
- използване на екологично съобразени технологии;
- насърчаване на частната инициатива, свързана с реализиране на енергоефективни мероприятия.
- Тук действията могат да бъдат насочени в две посоки:
- -Общината да оказва влияние върху крайните клиенти на енергия - промишлени предприятия, търговски обекти, домакинства, чрез провеждане на информационни кампании по енергийна ефективност и предоставяне на стимули за
намаляване на потреблението на енергия;
- -Изпълнение на съвместни дейности със задължените лица - търговци с енергия.

6. СЪСТОЯНИЕ НА ЕНЕРГИЙНОТО ПОТРЕБЛЕНИЕ

На територията на община Доспат има изградени електроенергийни източници. Това са : ВЕЦ"Батак"-48 MW; и 1,5 мегаватова електроцентрала , която използва
технологията за оползотворяване на биомаса чрез термична газификация на фирмите"Доспат еко 2009" и "Екоенергия Доспат". По технологични причини обаче централата не функционира.

ВЕЦ"Батак" е първата подземна електроцентрала в България.Във ВЕЦ Батак са монтирани 4 вертикални турбогрупи. Генераторите са за 10,5 kV . Добитата

електроенергия се изнася до надземна уредба за 10 kV през тунели и с голи шини. Наземната сграда е за закритите уредби 10 и 20 kV, и непосредствено до нея е изградена и откритата уредба 110 kV, свързана с електропровод 110 kV. При средна годишна използваемост 2 800 h, електроцентралата произвежда средно-годишно по 109,6. 10^6 MWh. ВЕЦ Батак е въведена в експлоатация през 1958 година.

Централата основно е рехабилитирана в периода 2000-2001 г.

Ел.енергия в Община Доспат се доставя от ВЕЦ"Батак", като до Подстанция "Широка поляна ,подаващото напрежение е 110 kV,а оттам до гр.Доспат(20 км) -20 kV.

В Доспат има възлова П/ст 20/0,4 kV.

Електрозахранването на населените места в общината се осъществява чрез въздушни и кабелни изводи 20 кV, присъединени към изградена подстанция 110/20 kV „Широка поляна". В същата има монтирани 2 бр. силови трансформатори 110/20 kV, с мощност 2 х 40 MW.

Електроснабдяването на община Доспат и цялостното стопанисване на електроразпределителната мрежа и съоръженията към нея се осъществява от "ЕВН България" , район Смолян. Електроенергийният системен оператор, осъществява единното оперативно планиране, координиране и управление, осигурява експлоатацията, поддръжката и надеждното функциониране на електропреносната мрежа, поддържането на спомагателните мрежи, както и ремонтните дейности и услуги и поддържа електропроводи високо напрежение на територията на община Доспат.

Всички населени места на територията на общината са електрифицирани и нуждите на населението от електропотребление са задоволени.

Електроенергийната система в общината е добре развита и оразмерена да поеме много по-голямо натоварване, което би улеснило бъдещите консуматори и би стимулирало икономическото развитие .

Във връзка с рязко ограниченото промишлено производство през последните години електроснабдителните проблеми не се проявяват. Всички вероятни нужди могат да се формулират само чрез изработване на нов Генерален електроснабдителен план.

На територията на общината действат следните съоръжения:

ППВъзлова станция 20/0,4 kV,в Доспат, и трафопостове- 20/0,4 kV по населените места.; ППЕл. проводи средно напрежение 20 кV;

- Кабели 20 кV-в Доспат;

Пп Осветителни тела за улично осветление .

Около 60 % от съоръженията средно и ниско напрежение са в експлоатацията повече от 20 години. Част от стълбовете и проводниковата мрежа е с изтекъл срок на годност. Така например в районите на с. Црънча, с. Късак и др. по трасето на ел.провода 20 kV има и дървени стълбове. Много от металните стълбове са видимо силно кородирали,поради лошата поддръжка през годините. Прероръчително е кабелизиране на въздушните линии СН в населените места.По този начин ще отпаднат проблемите с преминаване на въздушните тресета и сервитутите към тях през частни имоти.

Съществуват проблеми в отделни селища и квартали с пад на напрежението над допустимите норми, произтичащо от дълги мрежи с малки сечения и недостатъчен брой трафопостове.

Повечето от трафопостовете в малките населени места са стари-монолитни с въздушен вход- с остаряла апаратура, което води до чести аварии и прекъсване на захранването.Препоръчителна е подмяната им с нови трафопостове, тип БКТП със съвременна апаратура, които се захранват кабелно посредством ВКП на стълбове от въздушните електропроводи 20 кV, извън населеното място. Също такива нови

БКТП трябва да бъдат изградени и в зоните в които се предвижда увеличаване на застрояването /Като ваканционната,вилна, зона край язовира в Доспат/ и в някои други населени места.
Проблем е амортизираната електроснабдителна мрежа НН в някои населени места, като с.Чавдар, където е наложително частична подмяна на ел. проводници и стълбове. В лошо състояние е и уличното осветление в някои от населените места. Необходимо е реконструкция и модернизация чрез подмяна на проводници, доставка и монтаж на енергоикономични улични осветителни тела, часовникови механизми, фотоклетки, съгласно съвременните изисквания.

7. ЦЕЛ И ОБХВАТ

Основната цел на разработването на програмите за енергийна ефективност е да бъдат идентифицирани възможните дейности и мерки, които да доведат до енергийни спестявания, както и проектите за тяхното изпълнение. В последните години значително внимание се отделя на прилагането на мерки за енергийна ефективност. Безспорно, намаляването на загубите от енергия е от приоритетно значение и със значителни ползи.

Неприлагането на мерки за енергийна ефективност през последните години, амортизацията на малкото приложени такива и слабият контрол, водят до нарастващи и ненужно големи разходи за потребление на горива и електрическа енергия. Предвид това, е наложително да се прилагат енергоефективни мерки не само за намаляване на разходите, но и за повишаването на жизненото равнище и комфорта на потребителите на енергия.

И не на последно място енергоефективните мерки водят и до положителен екологичен ефект, свързан с намаляване на парникови газове в атмосферния въздух.

ЦЕЛИ

Политиката на община Доспат по отношение на ЕЕ се базира на общински „План за развитие на община Доспат 2014-2020 г.” и следващите . Община Доспат има следните цели :

- Намаляване на топлинните загуби в сградите с подобряване на енергийните им характеристики чрез саниране (пълно или частично);
- Ефективно използване на енергийните ресурси за отопление чрез отоплителни системи с висока ефективност, включващи и възможности за регулиране на потреблението и поддържане на стабилни нормативни параметри на микросредата в отопляваните обекти;
- Замяна на горива с ниска крайна ефективност с такива с по -висока (газификация);
- Изграждане на системи за оползотворяване на Възобновяеми енергийни източници (ВЕИ);
- Популяризиране и насърчаване на добрите практики в сферата на договарянето за енергоспестяване в общинския сектор;
- Намаляване емисиите на парниковите газове;

Модернизиране на осветлението в общинските обекти без да се намалява нивото на осветеност и качеството на осветлението (чрез използване на компактни
луминесцентни лампи, автоматични системи за контрол, управление, ниво на осветеност);
- Подобряване на енергийната ефективност при уличното осветление.

Подцели:

Основен ремонт и въвеждане на енергоспестяващи мерки на обществени сгради:

- Извършване обследване за енергийна ефективност на обществени общински сгради в експлоатация, с обща разгъната площ над 250 кв.м;
- Изолация на външни стени;
- Изолация на под;
- Изолация на покрив;
- Подмяна на дограма;
- Енергоспестяващи мерки по котелни инсталации;
- Енергоспестяващи мерки по прибори за измерване, контрол и управление;
- Енергоспестяващи мерки по сградни инсталации.
- Намаляване разходите за енергия в сгради и системи, финансирани от общински бюджет, чрез:
- Реконструкция на съществуващи отоплителни инсталации и изграждане на нови такива;
- Внедряване на енергоспестяващи технологии и мерки.

Повишаване нивото на:
- Познание по енергиен мениджмънт на специалисти от общинската администрация;
- Информираност, култура и знания в областта на енергийната ефективност на ръководния персонал на общинските обекти;
- Експертния потенциал на специалисти в общинската администрация за разработване и реализиране на проекти по енергийна ефективност;
- Професионална квалификация на експлоатиращия персонал.

ОБХВАТ

При разработването на програмата за енергийна ефективност се прилага методът на приоритетните целеви групи, като се разглеждат нуждите на групи крайни потребители със сравним модел на потребление на енергията.

Изборът на целеви групи се извършва след преценка на направените разходи за енергия в натурално и стойностно изражение, потенциала за реализиране на икономии, социалната значимост, нивото на комфорт, степента на влияние на структурите на администрацията, желанието на отделните структури към общината и др.

Възможностите за реализиране на проекти за енергийна ефективност в община Балчик се насочват в три сектора:

1-ви сектор ″Сграден фонд″ с целеви групи - детски градини, училища и административни сгради;

2-ри сектор "Услуги" с целева група „Осветление в административните сгради";

3-ти сектор "Възобновяеми източници на енергия".

В сектор "Сграден фонд" най- ефективните енергоспестяващи мерки са:

- Подмяна на съществуващата дървена и стоманена дограма с нова PVC и алуминиева дограма със стъклопакет с нискоемисийно стъкло;
- Топлоизолация на покриви;
- Полагане на фасадна топлоизолация;
- Повишаване ефективността на отоплителната инсталация и въвеждане на система за автоматично регулиране и контрол;
- Оползотворяване на енергия от възобновяеми източници (напр. за сградите с непрекъсната употреба, като детски градини, болници, социални домове и др.) е подходящо монтирането на термосоларни инсталации за топла вода (слънчеви колектори).

В сектор "Услуги" най-ефективните енергоспестяващи мерки са:

- подобряване на енергийните характеристики на енергийните системи;
- повишаване на енергийната ефективност на уличното осветлението чрез внедряване на допълнителни мерки;
- оптимален режим за включване и изключване на уличното осветление;
- система за мониторинг на уличното осветление;
- въвеждане на енергоефективни уреди;
- подмяна на осветителните тела с енергоспестяващи в общинските сгради;
- оптимизиране броя на осветителните тела.

В сектор "Възобновяеми източници на енергия" могат да се приложат мерки за енергийна ефективност както в общинския сектор, така и по инициатива на частни ползватели и инвеститори.

Целта е намаляване използването на горива, замърсяващи околната среда и удовлетворяване на растящите изисквания на населението по отношение на опазването на околната среда и подобряване на качеството на живот. Общината трябва да предприеме действия за повишаване информираността на живеещите за възможностите за оползотворяването на енергия от възобновяеми източници.

През последните години нараства интересът към слънчевите колектори и системи за затопляне на вода, тъй като за климатичната зона, в която попада територията на община Доспат, слънчевите системи могат да задоволят потребностите от топла вода.

8. ФИНАНСИРАНЕ, ИЗБОР НА ПРОГРАМИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЯ НА ДЕЙНОСТИ И МЕРКИ ПО ЕНЕРГИЙНА ЕФЕКТИВНОСТ

Общинските администрации разполагат с малки възможности за собствени финансови средства, които да инвестират в проекти за повишаване на енергийната ефективност. Основната възможност е Общината да реализира подобни проекти с външно финансиране. Реализирането им не само облекчава общинския бюджет, но и води до повишаване на благосъстоянието на населението. Инвестирането в енергийна ефектвност не е самоцел, а средство за намаляване на разходите, подобряване на конкурентоспособността, сигурността на енергоснабдяването и опазването на околната среда, както и създаване на допълнителна заетост. Възможностите за осигуряване на финансиране на проекти за повишаване на енергийната ефективност са следните:

8.1 ФИНАНСИРАНЕ И ИЗБОР НА ПРОГРАМИ

Програма за развитие на селските райони

Програмата е съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Дирекция „Развитие на селските райони" на Министерството на

земеделието и храните е управляващ орган на Програмата. Налице е потенциал за допълнителна преработка на остатъците и страничните продукти от множество производства в селските райони на страната. Оползотворяването му ще повиши разнообразието от суровини или вложения във веригите на добавяне на стойност извън хранително вкусовата промишленост, например за предприятията за производство на биогорива за транспорта. Производството на биогорива за транспорта се съфинансират в рамките на мярка М04 — Инвестиции в материални активи и мярка М06 — Развитие на стопанства и предприятия, като

мярка М04 — Инвестиции в материални активи

- Подмярка 4.1 „Инвестиции в земеделски стопанства“
- Подмярка 4.2 „Инвестиции в преработка/маркетинг на селскостопански продукти“

мярка М06 — Развитие на стопанства и предприятия

- Подмярка 6.2 „Стартова помощ за неземеделски дейности"
- Подмярка 6.4 „Инвестиции в подкрепа на неземеделски дейности“

Бенефициенти са земеделски производители (физически и юридически лица), групи/организации на производители, предприятия (физически и юридически лица), включително пазари на производители регистрирани съгласно Закона за стоковите борси и тържища. При производство на биоенергия, включително биогорива, използваните суровини от зърнени и други богати на скорбяла култури, захарни култури, маслодайни култури и суровини, които се използват за фуражи, се ограничават до 20%. Ограниченията от 20% не се прилагат за отпадъчни продукти от тези култури, които не се използват за фуражи.

Проекти за производство на биогорива и течните горива от биомаса се подпомагат при условие, че отговарят на критериите за устойчивост, определени в чл. 3740 от Закона за енергията от възобновяеми източници (ЗЕВИ)(например: не са отглеждани върху терени с голямо значение за биоразнообразието, с високи въглеродни запаси, не са добити от суров материал, отглеждан на земя, която е била торфище, водят като резултат при потреблението на произведените от тях биогорива и течни горива от биомаса до намаляване на емисиите на парникови газове, са отглеждани в съответствие с чл. 38 ЗЕВИ). Размерът на предоставяната подкрепа (публична безвъзмездна помощ) от общия размер на допустимите за финансово подпомагане разходи варира от 40-90% в зависимост от конкретната подмярка.

При определянето на източниците на финансиране за реализиране целите на общинска програма за енергийна ефективност на община Балчик са взети предвид възможностите за осигуряване на собствени финансови средства от общинския бюджет, привличане на външни ресурси съобразно наличните към момента на планиране финансови инструменти, разработването на нови форми на инвестиционни партньорства, както и предимствата на успешни комбинации от два или повече източника на финансиране за осигуряване на устойчивост на постиганите резултати.

Оперативна програма ‘‘Околна среда” 2014 - 2020 г.

Оперативната програма е предназначена за подпомагане развитието на по-конкурентоспособна нисковъглеродна икономика с ефикасно и устойчиво ползване на ресурсите, опазване на околната среда, намаляване на емисиите и предотвратяване на загубата на биоразнообразие.

Приоритетните оси на ОП „Околна среда“ са: Приоритетна ос 1: Води; Приоритетна ос 2: Отпадъци; Приоритетна ос 3: Натура 2000 и биоразнообразие;

Приоритетна ос 4: Подкрепа за интегриране на политика за околна среда и политика по изменение на климата при прилагане на ЕСИФ.

Примерни допустими дейности:

- разработване на нови и/или актуализация на съществуващи нормативни/ стратегически/ програмни документи (вкл. планове и програми) и на съответните допълващи документи (ръководства, методически указания, проучвания и др.);

-изпълнение на проучвания и оценки за изпълнение на препоръките на ЕК и попълване на пропуските в първите ПУРБ във връзка с разработване на вторите Планове за периода 2019-2023 г.;

- проучване и оценка на въздействието на човешката дейност върху качеството на повърхностните и подземните води, с цел планирането на контролен мониторинг на тези води;

- изготвяне на система за определяне на такса битови отпадъци отпадъците, на базата на количеството генерирани отпадъци, а не на база данъчна оценка на имотите;

- разработване на нови и/или актуализация на съществуващи стратегически документи за управление на отпадъците (национални стратегии, планове за управление на различни потоци битови отпадъци, други допълващи документи (ръководства, методически указания, проучвания и др.);

- дейности, свързани с провеждане на информационни кампании и осигуряване на публичност и информираност на обществеността във връзка с управлението на отпадъците;

- подготовка и провеждане на семинари и срещи за повишаване на информираността на населението и заинтересовани страни относно актуални теми за опазване на биологичното разнообразие и НАТУРА 2000, вкл. изготвяне на информационни материали (справочници, брошури, карти и др.) за тази цел.

Националната програма за енергийна ефективност на многофамилните жилищни сгради

Програмата е насочена към обновяване на многофамилни жилищни сгради, като с нея се цели чрез изпълнение на мерки за енергийна ефективност да се осигурят по-добри условия на живот за гражданите в многофамилни жилищни сгради, топлинен комфорт и по-високо качество на жизнената среда.

Изпълнението на мерки за енергийна ефективност в многофамилни жилищни сгради ще допринесе за:

- по-високо ниво на енергийната ефективност на многофамилните жилищни сгради и намаляване на разходите за енергия;
- подобряване на експлоатационните характеристики за удължаване на жизнения цикъл на сградите;
- осигуряване на условия на жизнена среда в съответствие с критериите за устойчиво развитие.

В рамките на Националната програма ще се предоставя финансова и организационна помощ за повишаване на енергийната ефективност в многофамилни жилищни сгради за подобряване на енергийната ефективност на сградите, в които живеят.

Международни програми и инициативи

Инициатива „ЕКО-иновации"

Инициативата подкрепя еко-новаторски проекти в различни сектори, които целят да предотвратят или намалят (негативното) влияние върху природата и които допринасят за оптималната употреба на ресурсите: разработване на продукти, техники, услуги и процеси, които намаляват емисиите на CO , ефективно използване на ресурсите, насърчаване на рециклирането и др.

Приоритетните области на програмата включват; рециклиране на материалите, сгради, производството на храни и напитки сектор, както и екологични бизнес. Въпреки, че ще се дава приоритет на МСП и частни фирми като бенефициенти, поканата за набиране на предложения по програмата е отворена за всяко юридическо лице от една от следните страни: 27 страни членове на ЕС, Норвегия, Исландия и Лихтенщайн, Албания, Хърватия, Бившата Югославска Република Македония, Израел, Черна гора, Сърбия Турция, други страни - не членки на ЕС при условия, че има влязло в сила споразумение.

http://ec. europa. eu/environment/eco-innovation/what_en .htm

Програма „Интелигентна енергия - Европа"

Програмата е основен инструмент за подпомагане премахването на нетехнологични бариери и за принос към сигурността, устойчивостта и конкурентоспособността на европейската енергийна система. Програмата подкрепя проекти, които популяризират и разпространяват знания, практики и информация относно спестяването на енергия, променят политиките и нагласите на хората, както и такива, които подпомагат пазара на енергоспестяващи продукти в различни области-транспорт, строителство, възобновяеми източници, биогорива и др.

Със средства от програмата могат да се финансират до 75% от общите допустими разходи по проекта. Изключение от това правило прави само новата инициатива, насочена към разработване и прилагане на национални схеми за квалификация на кадри в областта на енергийната ефективност и възобновяемите енергийни източници в строителния сектор. Финансирането за нейния първи етап е до 90% от общите допустими разходи.

Допустими кандидати са обединения от минимум три публични или частни организации от страните членки на ЕС, както и членки на ЕРТА (Норвегия, Исландия и Лихтенщайн), страни кандидатки или страни от Западните Балкани. Мерките, допустими по програмата са насочени в няколко основни направления:

Енергийна ефективност и рационално използване на ресурсите (ЗАУЕ)

Енергийноефективни сгради, енергийни постижения в промишлеността, енергийно- ефективни продукти;

Нови и възобновяеми енергийни източници (АНЕМЕК) -

Електроенергия от възобновяеми енергийни източници, отопление и охлаждане от възобновяема енергия; домашни и други приложения от малък мащаб на възобновяемата енергия; биогорива;

Енергия в транспорта (ЗТЕЕК) -

Алтернативни горива и екологично чисти превозни средства; енергийно-ефективен транспорт;

Интегрирани инициативи -

Създаване на местни и регионални агенции за управление на енергията; европейска мрежа за местни действия; устойчиви енергийни; био-бизнес инициативи; инициативи за енергийни услуги; образователна инициатива за интелигентна енергия.

http://ec. europa. eu/energy/intelligent/index_en .htm l

Европейска финансова инициатива 1А8РЕК8 **(**Лош! А88181апсе ш 8иррог1т§ Рго]ес18т Еигореап Ке^юпз**)**

Програмата е съвместна финансова инициатива на Европейската комисия, Европейската инвестиционна банка и Европейската банка за възстановяване и развитие и предлага техническа помощ при решаването на комплексни задачи по подготовката на качествени значими проекти, които да се представят за кандидатстване за финансиране от Европейските фондове пред ЕК. JASPERS е инструмент за техническа помощ за подготовката на големи инфраструктурни проекти, за които се предвижда финансиране от Структурните и от Кохезионния фондове на Европейския съюз.

Техническата подкрепа от страна на инициативата е безвъзмездна и се изразява в предоставяне на консултации, съгласуване, изграждане и доусъвършенстване структурата на проекта, преодоляване на трудности, отстраняване на пропуски иидентифициране на нерешени проблеми.

Предпочитат се големи проекти в областта на опазването на околната среда на стойност над 25 млн. евро.

Европейската инициатива 1Е881СА **(**«Гот! Еигореап 8иррог1 Гог 8и$1ашаЬ1е 1пуе81теп1 т СИу Агеаз**).**

JESSICA е съвместна инициатива на ЕК, Европейската инвестиционна банка и Съвета на Европейската банка за развитие, която подкрепя публично-частни проекти за градско развитие, чрез предоставяне на заеми, банкови гаранции и дялово участие. На 27 май 2009 г. беше подписан Меморандум за разбирателство между правителството на Рупублика България и Европейската инвестиционна банка за изпълнение на инициативата JESSICA в България. В качеството си на Холдингов фонд, ЕИБ ще подпомага българските общини в процеса на интегрирано градско планиране и идентифициране на проектни идеи и ще създаде Фондове за градско развитие, които да започнат реалното финансиране на проекти.

Избираемите проекти по JESSICA трябва да бъдат насочени към подобряване на градската среда, като задължително включват компонент, който ще осигури печалба и възможност вложеният финансов ресурс да бъде върнат обратно във Фонда за градско развитие, в средносрочен план. Такъв тип компоненти могат да включват: бизнес центрове, бизнес паркове, културни институции, спортна инфраструктура, търговски зони, мерки за енергийна ефективност и др. Чрез този револвиращ механизъм, вложеният от Европейския фонд за регионално развитие (ЕРРБ) финансов ресурс, ще продължи да бъде използван за финансиране на проекти за градско развитие в България дори след края на програмния период. България JESSICA се осъществява чрез ОП „Регионално развитие", в рамките на Приоритетна ос 1 „Устойчиво и интегрирано градско развитие".

Кредитни линии

Кредитната линия за енергийна ефективност и възобновяеми енергийни източници за България (КЛЕЕВЕИ)

Кредитна линия за енергийна ефективност и възобновяеми енергийни източници е разработена от Европейската банка за възстановяване и развитие (ЕБВР) в сътрудничество с Българското правителство и Европейския съюз. Програмата предоставя кредитни линии на участващите български банки, които от своя страна предоставят заеми на частни дружества за проекти за енергийна ефективност в промишлеността и проекти за възобновяеми енергийни източници. Български банки, участващи в КЛЕЕВЕИ: Българска Пощенска Банка, Банка ДСК, Уникредит Булбанк, Юнионбанк, Обединена Българска Банка, Банка Пиреус, Райфайзенбанк.

Кредитна линия за енергийна ефективност в жилищни сгради (КЕЕСБ)

Кредитна линия за енергийна ефективност в жилищни сгради (РЕЕСБ) е създадена през 2005 г. с безвъзмездни средства от МФК и кредитен ресурс от ЕБВР с оглед осъществяване на енергоефективни мерки в жилищни сгради с бенефициенти физически лица и домакинства.

Програмата РЕЕС1-, която представлява кредитен механизъм в размер на 50 милиона евро за финансиране на енергийната ефективност в жилищния сектор. Тези средства се предоставят на утвърдени български търговски банки за отпускане на потребителски кредити за енергоспестяващи мерки в българските домове.Те включват: енергоефективни прозорци; изолация на стени, подове и покриви; ефективни печки и котли на биомаса; слънчеви нагреватели за вода; ефективни газови котли и

термопомпени климатични системи

Кредитна линия на Европейската инвестиционна банка (ЕИБ) за енергийна ефективност в България

Кредитна линия на Европейската инвестиционна банка се финансира чрез безвъзмездни средства от Международен фонд „Козлодуй" (МФК) и кредитен ресурс от ЕИБ, чрез подписан през м. декември 2006 г. меморандум между Р. България, ЕИБ и ЕБВР - в качеството и на администратор на МФК. Кредитната линия е насочена към финансиране на проекти за енергийна ефективност и възобновяеми енергийни източници за публичния и частния сектор. Кредитната линия осигурява не само финансов ресурс (кредити, комбинирани с безвъзмездна помощ), но и техническа помощ при планиране и осъществяване на проекта.

Фонд „Енергийна ефективност и възобновяеми източници“

Фонд „Енергийна ефективност и възобновяеми източници“ в България (ФЕЕВИ) е револвиращ фонд, създаден по силата на ЗЕЕ под формата на публично-частно партньорство, като автономно юридическо лице, с цел финансиране на инвестиционни проекти за повишаване на енергийната ефективност в съответствие с приоритетите в националните дългосрочни и краткосрочни програми по енергийна ефективност, приети от Министерския съвет.

Основния капитал на ФЕЕ се формира от средства предоставени от Глобалния екологичен фонд на ООН, Правителството на Република България, средства от двустранни (правителствени) дарения и средства от други дарители, частни предприятия. ФЕЕ изпълнява функциите на финансираща институция за предоставяне на кредити и гаранции по кредити, както и на център за консултации. ФЕЕ оказва съдействие на българските фирми, общини и частни лица в изготвянето на инвестиционни проекти за енергийна ефективност. Фондът предоставя финансиране, съфинансиране или гарантиране пред други финансови институции.

Основен принцип в управлението на ФЕЕ е публично-частното партньорство. Фондът следва ред и правила, разработени с техническата помощ, предоставена от Световната банка и одобрени от Българското правителство.

www.bgeef.com

Национален доверителен ЕкоФонд (НДЕФ)

Фондът е създаден през м. октомври 1995 г. по силата на суапово споразумение “Дълг срещу околна среда” между Правителството на Конфедерация Швейцария и Правителството на Република България. Съгласно чл. 66, ал.1 на Закона за опазване на околната реда, целта на Фонда е управление на средства, предоставени по силата на суапови сделки за замяна на “Дълг срещу околна среда” и "Дълг срещу природа”, от международна търговия с предписани емисионни единици (ПЕЕ) за парникови газове, от продажба на квоти за емисии на парникови газове за авиационни дейности както и на средства, предоставени на база на други видове споразумения с международни, чуждестранни или български източници на финансиране, предназначени за опазване на околната среда в Република България. Фондът допринася за изпълнение на политиката на Българското правителство и поетите от страната международни ангажименти в областта на опазване на околната среда. Националният доверителен ЕкоФонд е независима институция, която се ползва с подкрепата на българското правителство.

Националният доверителен ЕкоФонд финансира проекти в четири приоритетни области:

Ликвидиране на замърсявания, настъпили в миналото;

Намаляване замърсяването на въздуха;
Опазване чистотата на водите; Опазване на
биологичното разнообразие.
www.ecofund-bg.org

Форми на публично-частно партньорство

Договори **"**ДО ключ" (пълен инженеринг).При този вид взаимоотношения, публичният сектор предоставя правата и задълженията на частния сектор да проектира, изгради и експлоатира съоръжение за определен период. Предмет на договора може да са инсталации за производство на енергия, системи за ефективно използване на енергията в обществения сектор, системи за контрол и мониторинг разхода на енергия и горива и друго.

Финансирането на изпълнението на проекта може да се извърши изцяло от страна на публичния сектор, като частният сектор заплаща "такса" за експлоатирането, или да бъде осигурено от страна на частния сектор, като изплащането на направената инвестиция е за сметка на събирането на "такси" или други вземания.

ЕСКО договори (договори с гарантиран резултат)

ЕСКО моделът е въведен в българското законодателство с първия ЗЕЕ от 2004 г. ЕСКО компаниите се специализират в предлагането на пазара на енергоспестяващи мерки. Основната им дейност е свързана с изпълнението на пълен инженеринг за въвеждане на енергоспестяващи мерки при крайни клиенти на енергия, каквито са и общините. Този тип компании влагат собствени средства за покриване на всички разходи за реализиране на даден проект и получават своето възнаграждение от достигнатата икономия в периода, определен като срок на откупуване на първоначално направената инвестиция. За клиента остава задължението да осигури средства за годишни енергийни разходи, равни на правените от него през съответната базисна година.

Договори за енергийноефективни услуги

Съгласно чл. 65 от ЗЕЕ, енергийноефективните услуги имат за цел комбиниране на доставката на енергия с енергоефективна технология и/или с действие, което обхваща експлоатацията, поддръжката и управлението, необходими за предоставяне на услугата, и водят до проверимо, измеримо или оценимо повишаване на енергийната ефективност и/или спестяване на първични енергийни ресурси.

Енергийноефективните услуги се извършват въз основа на писмени договори, сключени между задължените лица - търговци с енергия и крайни клиенти на енергия (каквито са и общините) и включват изпълнението на една или повече дейности и мерки за повишаване на енергийната ефективност, определени в Наредба № Е-РД-04-3 от 04.05.2016 г. на министъра на енергетиката за допустимите мерки за осъществяване на енергийни спестявания в крайното потребление, начините на доказване на постигнатите енергийни спестявания, изискванията към методиките за тяхното оценяване и начините за потвърждаването им.

Собствени средства от общинския бюджет

Възможностите за финансиране на инвестиции в енергийна ефективност в рамките на общинския бюджет се ограничават до отпускане на средства за подобряване на енергийните характеристики на образователната и социалната инфраструктура и уличното осветление. При реализирането на мащабни инвестиции и финансирането на цялостни решения ролята на общинския бюджет е само допълваща спрямо общия размер на необходимия финансов ресурс.

8.2 ДЕЙСТВАЩИ ПРОЕКТИ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНАТА

1.„Осигуряване на топъл обяд на най- нуждаещите се лица от община Доспат",.;

2.“Заедно можем” , финансиран по Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж" 2014-2020.

3.“Подобряване достъпа до заетост в община Доспат”, финансиран по “Инициатива за младежката заетост” и Европейския социален фонд.

4.“Подкрепа за независим живот”, финансиран по Министерство на труда и социалната политика.

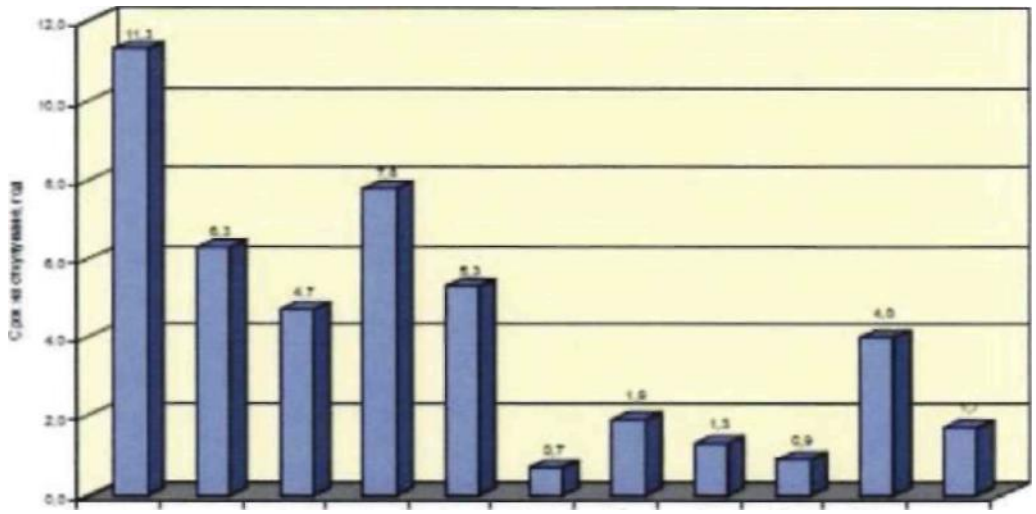
5.“Водено от общностите местно развитие”, финансиран по “Програмата за развитие на селските райони “ 2014-2020 г.

6.Национална програма за енергийна ефективност на многофамилни жилищни сгради.

9. МЕРКИ ЗА ПОВИШАВАНЕ НА ЕНЕРГИЙНАТА ЕФЕКТИВНОСТ

Мерките за повишаване на енергийната ефективност на територията на община Доспат включват основно сгради, общинска собственост. Препоръчва се всички сгради на територията на общината, които нямат енергийни обследвания, да им бъде направено такова, след което, според получените резултати да бъде преценено по кои програми може да се участва за финансиране.

Средните периоди на откупуване за най-често препоръчвани енергоспестяващи мерки са представени на следващата диаграма.

1- Изолация на външни стени; 2- Изолация на под: 3- Изолация на покрив: 4- Подмяна на дограма: 5- ЕСМ по осветление: 6- ЕСМ по абонатни станции: 7- ЕСМ по котелни стопанства: 8- ЕСМ по прибори за измерване, контрол и управление: 9- Настройки (вкл.”температура с понижение"); 10- ЕСМ по сградни инсталации: 11- Други (въвеждане на система за енергиен мениджмънт в т.н.)

За обектите, които имат енергийни обследвания е необходимо да се прецизират и тези, които са със срок на откупуване до 5 години - да се направят постъпки за финансиране от Оперативните програми на Европейския съюз, като се вземат предвид предимствата на ФЕЕВИ като възможност за мостово финансиране.

Мерките който трябва да предприеме Общината са:

№	**МЯРКА**
1	Създаване на система за наблюдение и контрол на енергийното потребление в общинския ограден фонд
2	Създаване на Общинска информационна система за енергийна ефективност
3	Създаване на Общински информационен център за ЕЕ
4	Въвеждане на алтернативни системи за отопление
5	Извършване на енергийни обследвания на общинския сграден фонд
6	Енергийно обследване на системата за улично осветление на територията на общината
7	Периодична поддръжка на системата за улично осветление
~~8~~	Въвеждане на морални и материални стимули за повишаване на ефективността на крайното потребление на енергийни ресурси
9	Осъществяване на мерки за енергийна ефективност чрез реализиране на проекти по различни финансови схеми, фондове и програми
10	Провеждане на периодични обучения на общинските служители, заети в областта на енергийната ефективност
11	Проучване и определяне потенциала на общината за използване на ВЕИ в
12	сгради
13	Изграждане на инсталации за производство на енергия от ВЕИ в общински сгради
	Модернизация и ефективна употреба на енергийни системи в сгради, общинска собственост

10. ЕТАПИ НА ИЗПЪЛНЕНИЕ

Етапите на изпълнение на програмата за енергийната ефективност следва да бъдат съобразени със специфичния характер и сложността на всеки конкретен обект, както и спецификата и вида на избраните мерки, дейности и проекти. Етапите на изпълнение на програмата са:

- Инвестиционно намерение

Включва извършването на определени проучвания, с които се цели да се установи дали е целесъобразно осъществяването на инвестиционното намерение, начините и мащаба на изпълнението му, както и обследване на енергийна ефективност. С оглед осъществяване на качествено енергийно планиране, общината се нуждае от създаване и поддържане на база данни за енергийната консумация и състояние на обектите, общинска собственост, с която до момента не разполага. Въз основа на събираните и актуализираните данни и информация, е възможно да се правят анализи и оценки. Тази база данни ще даде информация за състоянието на сградния фонд в общината, както и техническа информация за изходното състояние на енергийния сектор преди да започне изпълнението на Програмата за енергийна ефективност.

- Предварително проучване

Осъществява се предварително проучване за състоянието на обектите, в които е предвидено да бъдат реализирани мерки и дейности за намаляване на енергийното потребление на база на енергийно обследване. Трябва да се установи текущото състояние на дадена сграда енергопотреблението и както и да се посочат целесъобразни енергоспестяващи мерки.

- Инвестиционен проект

Разработва се в зависимост от спецификата и обема на предвидените дейности. За всеки инвестиционен проект се прави оценка като се използват различни методи и показатели, делящи се на статични и динамични.

- Подготовка и изпълнение на строителството

Включва подготовка на всички необходими документи и извършване на съответните строително - монтажни работи на съответния обект. След идентифицирането на необходимите мерки, които следва да бъдат извършени, за да се повиши енергийна ефективност на даден обект, следва и етапа на строително-монтажните дейности на заложените цели. На този етап се подготвят необходимите документи и се извършва строителството.

- Мониторинг

Той установява намалението на енергийното потребление след реализацията на дейностите и мерките по енергийна ефективност се извършва ежемесечно отчитане и записване на параметрите от измервателните уреди, инструктаж на техническия персонал по поддръжка на инсталациите и др. Ефективният мониторинг изисква изграждането на автоматизирана система за събиране и обобщаване на данни, което може да се осъществява чрез приложение на съвременните информационни и комуникационни технологии. По този начин може да се направят изводи по всяко време и за всеки обект дали средствата за енергоосигуряване се изразходват целесъобразно и дали се спазват нормативните изисквания за поддържане на микроклимата в съответната сграда.

11. ОЧАКВАНИ ЕФЕКТИ ОТ ИЗПЪЛНЕНИЕТО

Максимално точното предвиждане за очакваните ефекти от изпълнението на дейностите, мерките и проектите ще даде възможност за цялостна технико-икономическа оценка на програмата за енергийна ефективност на община Доспат.

Най-важните резултати, които ще се постигнат с реализирането на програмата, са следните:

-икономия на топлинна енергия;

-икономия на електрическа енергия;

-икономия на горива;

-намалени емисии парникови газове;

-икономия на средства.

За някои от мерките е възможно да се получи сравнително дълъг срок на откупуване, но в тези случаи трябва да се има предвид тяхната екологичната значимост. Освен това, е важно да се подчертае, че ефектът от реализирането на дейностите и мерките се изчислява на база на действащите в момента цени на топлинната и електрическата енергия и на горивата. Тези цени ще продължават да се повишават, вследствие на непрекъснато растящите цени на горивата на международните пазари, поради което срокът на откупуване ще бъде по-малък, в сравнение с направените изчисления. Допълнителна предпоставка за намаляване на срока на възвръщаемост на инвестициите е и бъдещата възможност за търговия на спестени емисии на парникови газове.

Освен горните практически резултати, изпълнението на програмата за енергийна ефективност ще доведе до:

- опазване на околната среда;
- забавяне на процеса на изчерпване на природните енергийни ресурси;
- подобряване на условията и стандарта на живот на хората;
- диверсифициране на енергийните доставки и намаляване на зависимостта на крайните клиенти от цените на горива и енергии;
- създаване на нови пазарни възможности за търговци (производители, фирми за услуги и т.н.) и разкриване на нови работни места;
- създаване на конкуренция между основните енергийни доставчици и по-голяма сигурност на доставките;
- подпомагане постигането на устойчиво развитие и подобряване на показателите на околната среда, свързано с изпълнение на поетите задължения от Република България по Протокола от Киото към Рамковата конвенция на ООН по изменение на климата, ратифициран от Народното събрание със закон от 16.03.1995 г.

12. НАБЛЮДЕНИЕ И КОНТРОЛ

Процесът на наблюдение изпълнението на програмата за енергийна ефективност се осъществява от Агенция за устойчиво енергийно развитие (АУЕР).

Съгласно ЗЕЕ областните и общински администрации имат задължението ежегодно да изпращат попълнени отчети за напредъка по изпълнението на програмата по енергийна ефективност до Агенция за устойчиво енергийно развитие (АУЕР).

Процесът по наблюдение и контрол изисква формулирането на ясни, точни, конкретни, измерими и лесни за отчитане показатели за успешна реализация на Програмата , които да бъдат одобрени от общинската администрация. Примери за такива показатели са посочените по-долу;

- Постигане на формулираните качествени и количествени цели и задачи на програмата;
- Създаване на условия за повторяемост и мултиплициране на резултатите от

осъществени добри практики от реализираната програма;

- Въздействие на изпълнената програма върху други области, свързани с планирането и развитието на Общината;
- Ефикасност и ефективност на управлението на програмата.

Мерки за повишаване на енергийната ефективност, очаквани резултати и индикатори за тяхното измерване:

№	Мярка	Очаквани	Индикатори за резултат	Мерна единица на индикатора	Целева стойност на индикатора	Източници на информация за индикаторите
1	Извършване на енергийни обследвания и сертифициране на обекти, общинска собственост и общинското улично осветление	Извършени енергийни обследвания на сградите общинска собственост; Определяне на енергийните характеристики на сградите; Идентифициран и мерки за подобряване на енергийната ефективност на сградите; Извършено енергийно обследване на системата за улично осветление на територията на Общината; Определяне на енергийните характеристики на общинската мрежа за улично осветление; Идентифициран мерки за подобряване на енергийната ефективност на общинската мрежа за улично осветление.	Брой сгради с извършени енергийни обследвания; Брой извършени енергийни обследвания на системата за улично осветление на територията на Общината.	Бр.	30 броя обследвани и сертифицирани обекти; 1 бр. енергийно обследване на системата за улично осветление.	Резюмета и доклади от извършени енергийни обследвания на сгради; Резюме и доклад от извършено енергийно обследване на системата за улично осветление на територията Общината.
2	Прилагане на мерки за енергийни спестявания в обекти собственост	Намаляване на потреблението енергия от обектите; Повишаване на	Брой обновени обекта; Количество спестена	Бр.	20 броя обновени обекта	Технически и работни проекти; Протоколи;

		комфорта на обитаване на обектите; Увеличаване на живота на обектите; Постигане на общинските цели за енергийна ефективност.	Енергия; Количество спестени Емисии.			Актове за въвеждане на мерките в
3	Привличане на инвестиции и реализиране на мерки за ЕЕ чрез финансиране на проекти финансови схеми	Повишаване на ЕЕ на сградите общинска собственост; Придобиване на опит и изграждане на административен капацитет за управление на проекти в областта на ЕЕ.	Брой реализирани проекти в областта на ЕЕ.	Бр.	2 бр. реализирани проекти в областта на ЕЕ	Документация на реализираните проекти.
4	Прилагане на енергиен мениджмънт в обекти, общинска собственост Нал	Оптимално потребление на енергия от обектите общинска собственост; Осигуряване на необходимия топлинен комфорт с минимално възможни разходи ичие на база данни за потреблението на енергия	Брой обекти с енергиен мениджмънт	Бр.	6 бр. обекти с енергиен мениджмънт	Документи от изпълнителя на енергиен мениджмънт; Доклад; Протоколи; Сертификат.
5	Организиране и провеждане на информационни дни, семинари, курсове и обучения с цел повишаване познанията и културата на гражданите и бизнес сектора в областта на Е Е и ВЕИ	Повишаване на информираностт и познанията на гражданите относно ЕЕ и използването на ВЕИ.	Брой проведени информационн кампании.	Бр.	1 бр. проведени информационн кампании.	Публикации в печатни медии.

6	Провеждане на обучения за служителите в администрацият в областта на ЕЕ и ВИЕ и управлението, изпълнението и реализацията на такъв тип проекти	Повишаване на опита и познанията на общинските служители, заети в областта на ЕЕ.	Брой проведени обучения;	Бр.	1 бр. проведени обучения	Сертификат.
7	Въвеждане на морални и материални стимули за повишаване на ефективността на крайното потребление на енергийни ресурси	Повишаване ефективността на крайното потребление на енергийни ресурси.	Общо намаление на крайното потребление на енергия и ресурси; Изпълнени проекти за повишаване на ЕЕ в обекти частна собственост.	спестен 0 количество енергия Брой Изпълнени проекти за повишаване на ЕЕ в обекти частна	Спестено количество енергия; 2 бр. реализирани проекти за повишаване на ЕЕ в обекти частна собственост.	Статистическа информация; Издадени разрешения за строеж; Съгласувани проекти; Документи на реализираните проекти.
8	Създаване на общински информационен център за ЕЕ	Подобряване информираностт на гражданите по въпроси, свързани с центрове по ЕЕ	Брой създадени общински информационн центрове	Бр.	1 бр. общински информационен център	Статии и публикации в медии, снимки.
9	Сътрудничество с други общини, който имат повече опит в областта на ЕЕ и ВЕИ и обмяна на опит и мултиплициране на резултати и добри практики. Проучване и определяне потенциала на общината за използване на ВЕИ в сгради.		Брой срещи между общини	Бр. Бр.	1 бр. проведена среща 11 Бр. направено проучване	Сертификат. Изготвен документ за определяне на потенциала на общината за използване на ВЕИ в сгради.

13. ОТЧЕТ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО

В съответствие с чл. 12, ал. 7 от ЗЕЕ изпълнителният директор на Агенция за устойчиво енергийно развитие (АУЕР) утвърждава образец на отчет за изпълнението на дейностите и мерките от програмите по енергийна ефективност. Изготвените отчети се представят на хартиен и магнитен носител в Агенция за устойчиво енергийно развитие (АУЕР) не по-късно от 1 март и се публикуват на интернет страниците на съответните държавни и местни органи.

През 2018 г. Агенция за устойчиво енергийно развитие (АУЕР) проведе обучение за общините във връзка с разработени нови отчетни форми и начините за тяхното попълване.

14. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Изготвянето на общинските програми по енергийна ефективност е задължителна част от държавната политика в тази област и налага участието на съответните регионални и местни структури. Разработването на програми и изпълнението на предвидените в тях проекти е част от регионалната политика за устойчиво развитие. С общинските програми за енергийна ефективност се цели да се повиши ефективността на използване на енергийните ресурси: да се намалят енергопотреблението и вредните емисии в атмосферата; да се осигури здравословната среда чрез подобряване на микроклимата; да се създадат предпоставки за финансиране на мероприятията за енергийна ефективност; енергийната ефективност да стане една от приоритетните общински дейности.

Програмата за енергийна ефективност на община Доспат 2019 - 2023 г. е стратегически документ с отворен характер. Той може да бъде усъвършенстван, допълван, променян и изменян на база промени в нормативните документи на национално ниво, както и установените резултати, нуждите и финансовата възможност на Общината.